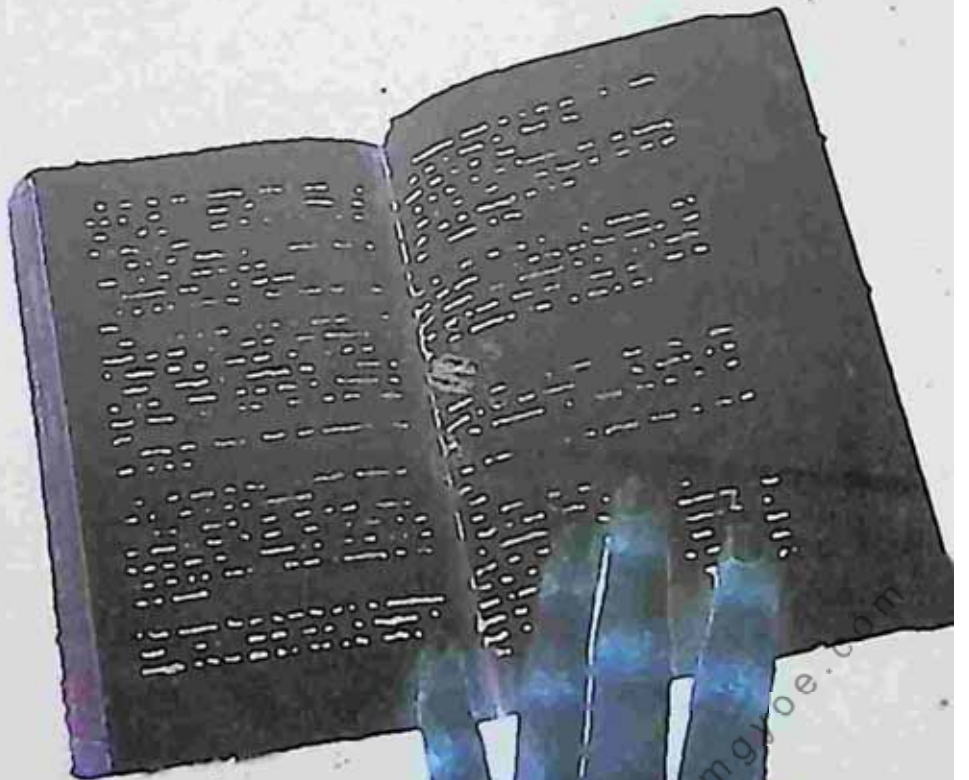
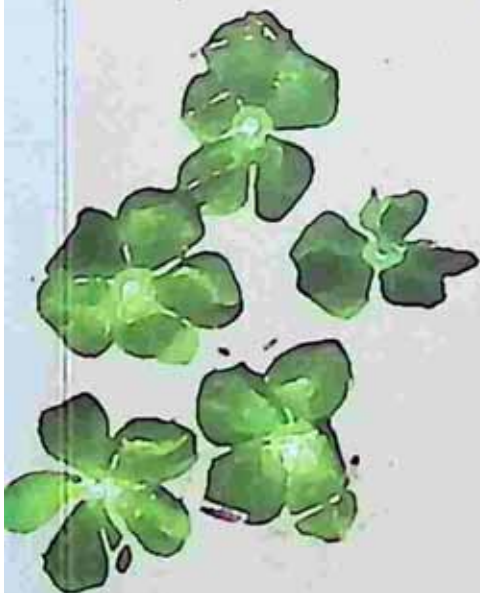

စိတ်ကူးချိုချိုအနုပညာ

ကဗျာပရိယာယ်

မင်းသုဝဏ်၊ မင်းထုဝေ

တတိယအကြိမ်

mgloee.com

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်းစတင်ကတည်းက
ထည့်သွင်းပါဝင်ခဲ့သော ကဗျာဆွေးနွေးခန်းများကို စုစည်းလျက်
စာပေပညာရှင် ဆရာကြီးများဖြစ်ကြသော
မင်းသုဝဏ်၊ ဦးတင်စ (ရှမ်းပြည်)၊ တိုက်စိုး၊ မင်းယုဝေ တို့၏
ကဗျာရေးရာစာတမ်းများဖြည့်စွက်ထားသော စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်။

ဆွေးနွေးခန်းမှာ ကဗျာဆွေးနွေးမှုကို စိတ်ဝင်စားကြသူ အမြို့မြို့အနယ်နယ်ရှိ
ကဗျာဝါသနာရှင်များထံမှ ကဗျာများကို တောင်းခံယူကာ
အတွေ့အကြုံနှင့် ဗဟုသုတကို အခြေပြု၍ စေတနာရှေ့ထားကာ
ဆရာကြီးများက ဆွေးနွေးပေးခဲ့ကြပါသည်။
ဆွေးနွေးချက်များကို တစ်ထစ်ချမှန်သည်ဟုလည်း မယူဆစေပဲ
ဆွေးနွေးရာနောက်ကို ကောက်ကောက်ပါလိုက်ရမည်ဟုလည်း မဆိုကြပဲ
ကဗျာလင်္ကာများရေးဖွဲ့ရာတွင် သတိပြုသင့်သည်ထင်သော
အချက်အလက်အချို့ကို အကြံပေးတင်ပြရင်း
ပိုသည်ချက် လိုသည်စွက်ပါဟု
ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းများဖြင့် ဖွင့်လှစ်ဖော်ပြခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ ကဗျာများရေးသားကြရာတွင် အတွေးအမြင်၊ အယူအဆ၊
ခေတ်ကာလနောက်ခံ၊ စကားလုံးအသုံးအနှုန်း၊ ရေးဖွဲ့ပုံတို့
များစွာပြောင်းလဲခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း
ယခုစာအုပ်ပါ ကဗျာဆရာကြီးများ၏ သက်ကြီးစာစကားတို့ကလည်း
သက်ငယ်ကဗျာဆရာများ၊ လေ့လာသူများအတွက်
ကြားနာဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် အချည်းနှီးမဖြစ်နိုင်ဟု ယူဆကာ
ပြန်လည်ထုတ်ဝေလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကဗျာပရိယာယ်

မင်းသုဝဏ်၊ မင်းယုဝေ

ISBN 9789997115959

MTW/14
9 789997 115959
3,000.00KS

ကဏ္ဍပုဂ္ဂိုလ်များ၊ မင်းသုဝဏ်၊ မင်းယုဝေ
စာမျက်နှာ ၂၅၁ + မျက်နှာ၊ ၁၃ စင်တီ x ၂၀ .၅ စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ(၀၀၅၃၈)၊ ၈၅၊ ၁၆၄လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကင်း၊
ပုံနှိပ်သူ - ဒေါ်ဝင်းမာ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်(၀၀၄၁၂)၊ ၁၁၇၉၊ မစိုးရိမ်လမ်း၊ ရန်ကင်း၊
၂၀၁၇၊ ဇွန်လ၊ တတိယအကြိမ်၊ အုပ်စု ၅၀၀၊
၁၉၆၇ နှလုံးလှစာပေတိုက်၏ ချဲ့ထွင်ပုံနှိပ်သော ဒုတိယအကြိမ်၊
(ပထမအကြိမ် - ၁၉၆၃ မိုးဦးပန်းစာပေ)

ရောင်းစျေး ၃ ၀ ၀ ၀ ကျပ်

စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်

ကဗျာပရိယာယ်
မင်းသုဝဏ်၊ မင်းယုဝေ
ဆွေးနွေးသည်။

မင်းသုဝဏ်၊ တင်ဇ(ရှမ်းပြည်)၊
တိုက်စိုး၊ မင်းယုဝေ တို့၏
ကဗျာရေးရာစာတမ်းများပါဝင်သည်။

အထိမာအကြိမ်၊ ၂၀၁၇

mgyc.com

mgyc.com

အခန်း ၄

မောင်ဝင်းသန့် (လောပိတ)၊ စပယ်(မန္တလေး) ...
ကိုကိုအောင်(မော်ကျန်း)၊ မောင်ကြည်ယု (ရေကူး)၊
ပုသိမ်တင်ဦး

၃၆-၄၇

အခန်း ၅

တက္ကသိုလ် မောင်စိုးသူ၊ မော်ကျန်း-တင်အောင်၊ ဆွေလေး
(ညောင်လေးပင်)၊ တောသားလေးကောက်စံ(ရက္ခိုင်ပြည်)၊
သလ္လာ-မောင်တင့်နိုင်၊ ဗဟိုမောင်ကြည်သာ၊ ရပ်စောက်သန်းမောင်၊
မောင်သိန်းနိုင်

၄၈-၆၀

အခန်း ၆

သက်လှိုင်၊ ထွန်းနိုင်၊ မင်းထွန်းနွယ်၊ မောင်စန်း
မောင် (ဘုတလင်)၊ မြစ်ခြေ-စိန်ပို၊ မောင်မိုးကောင်း

၆၁-၇၀

အခန်း ၇

ခင်လွမ်း (ဟံသာမြေ)၊ မင်းလွင်နီ၊ ခင်နှင်းညို၊
အင်းတော် မောင်ဉာဏ်ရှင်၊ ပြုံးနိုင် (ဟင်္သာတ)၊
မောင်ယဉ်သွေး (ရန်ကုန်)၊ ဘုန်းတင့်(မန်းတက္ကသိုလ်)

၇၁-၈၆

အခန်း ၈

မောင်သော်မော် (ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်)၊ မောင်သက်မွန်
(စမ်းချောင်း)၊ မောင်သန်းမြင့်၊ တင်မောင်သန်း(မန်းတက္ကသိုလ်)၊
အနွဲ့(ရွှေဘို)၊ မောင်ယဉ်မွန် (တက္ကသိုလ်)

၈၇-၁၀၁

အခန်း ၉

ငွေစန်းယုန်၊ ဒီပဲရင်းဝင်းနိုင်၊ စိန်ထွန်း (ပျဉ်းမနား)၊
ပြုံးနိုင်(ဟင်္သာတ)

၁၀၂-၁၁၆

အခန်း ၁၀

ကလောင် (သီဟသူ)၊ ရွှေလတ်လေးမြင့်၊ စိုးမြင့် (သံတွဲ)၊
ကျော်လှိုင်၊ ချိုမာထွေး (ပျဉ်းမနား)၊ တောသားလေး(ကကရ)၊
မောင်ညိုယဉ် (ပျဉ်းမနား) ၁၁၇-၁၂၃

ဆွေးနွေးချာ - မင်းယုဝေ

အခန်း ၁၁

ဗိုလ်မောင် (ကျပင်း)၊ ခင်မြင့်မွန်(ခနောင်တို)၊ နှင်းဆီအေး၊
ထူးအောင်နိုင်၊ မင်းရန်နိုင် (ရေစကြို)၊ မင်းသူရှိန်(စကု)၊
မောင်မောင်ညွန့် ၁၂၇-၁၃၈

အခန်း ၁၂

ဂနိုင်စံ (ညောင်ဦး)၊ တင့်လေးနိုင် (မန်းတက္ကသိုလ်)၊
စစ်သူစိုးလေး၊ ပြည်မိုးမိုးထွန်း၊ တင့်မောင်၊ စိမ်း(အညာမြေ)၊
ကြယ်ရောင် ခလရ -၁၀ ၁၃၉-၁၅၀

အခန်း ၁၃

ဇေယျရစ် (ခေတ္တရေဦး)၊ ခင်လေးညို(ကျောက်မဲ)၊ တင်အောင်
(ပြန်တန်ဆာ)၊ မြို့မလှသက်ဝါ၊ ခင်ပြုံးယဉ် (မင်းလှ) ၁၅၁-၁၅၉

အခန်း ၁၄

သလ္လာသိန်းဟန်၊ ခင်မြင့်မော် (ခနောင်တို)၊ ကေသီအေး
(ကျိုက်လပ်)၊ ရန်ကုန်စမ်းမောင်၊ ခင်မမထွေး (တောင်ညွန့်) ၁၆၀-၁၆၇

အခန်း ၁၅

ပုသိမ်ဝင်းမော်၊ မောင်သက်ဦး (ရွှေမန်း)၊ ကျော်ဝင်းကို(မကွေး)၊
သမိုင်းမြတ်ထိပ်ထား၊ နွဲ့မှု (မြောင်းမြ) ၁၆၈-၁၇၃

အခန်း ၁၆

မောင်နီထွန်း၊ မောင်မြတ်နိုး (ဘိုကလေး)၊ မောင်နိုင်လင်း၊
ခင်ကြည်ဖြူ၊ နန်းသီနွယ် (ပင်လုံ)

၁၇၄-၁၇၇

အခန်း ၁၇

ရေကြိုမြင့်သိန်း၊ မြတ်ကိုကို(ထားဝယ်)၊ မောင်လွမ်းမိုး

၁၇၈-၁၈၂

ကဗျာရေးရာ

- ကဗျာလေ့လာနည်း နိဿရည်းမှတ်စု မင်းသုဝဏ် ၁၈၅-၂၀၁
- ကဗျာအရသာ တင်စ(ရှမ်းပြည်) ၂၀၂-၂၂၁
- ဖိုးမောင်လာပြီ တိုက်စိုး ၂၂၂-၂၂၆
- ကဗျာနှစ်ပုဒ်နှင့် ကျွန်တော် မင်းယုဝေ ၂၂၇-၂၃၂
- ခေတ်ပြိုင်စာဆိုများ၏ ကဗျာစာအုပ်စာရင်း ၂၃၃-၂၄၁
- အညွှန်း ၂၄၂-၂၅၀

အမှာစာ

‘ကဗျာပရိယာယ်’ မှာငွေတာရီမဂ္ဂဇင်း၌ ထည့်သွင်းခဲ့သော ကဗျာခန်းပါ ဆွေးနွေးချက်များကို စုပေါင်းထုတ်ဝေသော စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်။

ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်းကို ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဇူလိုင်လ တစ်ရက်နေ့မှ စတင်ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ ထုတ်ဝေရာ၌ ကဗျာဝါသနာရှင်များအတွက် ကဗျာဆွေးနွေးခန်းကိုလည်း ထည့်သွင်းသင့်သည်ဟု ယူဆကာ ငွေတာရီက တိုက်တွန်းသဖြင့် ဆရာမင်းသုဝဏ်က ဝေဠုသုမန အမည်ကို ခံယူလျက် ကဗျာခန်း ဟု အမည်ပေးကာ မဂ္ဂဇင်းအမှတ် ၂ မှ စတင်ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ ကဗျာဆွေးနွေးမှုကို စိတ်ပါဝင်စားသူ အမြို့မြို့အနယ်နယ်ရှိ ကဗျာဝါသနာရှင်များထံမှ ကဗျာများကို တောင်းခံယူကာ ဆွေးနွေးခြင်းပြုခဲ့ပါသည်။ ဆွေးနွေးရာ၌ အတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတကို အခြေပြု၍ စေတနာရှေ့ထားကာ ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ ဆွေးနွေးချက်ကို တထစ်ချမှန်သည်ဟု မဆိုလိုပါ။ ဆွေးနွေးရာနောက်ကို ကောက်ကောက်ပါ လိုက်နာရမည်ဟုလည်း အမိန့်ထုတ်ချက်များ မပါပါ။ ကဗျာလင်္ကာ ရေးစပ်သီကုံးရာ၌ သတိပြုနိုင်ကြစေရန် သတိပြုသင့်သည်ထင်ရသော အချက်အလက်အချို့ကို အကြံပေးတင်ပြခြင်းမျှဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့တင်ပြရာ၌လည်း ပိုသည်ကိုဖျက်၊ လိုသည်ကိုစွက်၍ မှားသည်ကိုလျစ်လျူကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ပါသည်။

အရပ်ရပ်မှ ကဗျာရှင်များကလည်း ဆရာမင်းသုဝဏ်၏ ဆွေးနွေးခန်း

တို့ကို အထူးနှစ်သက်အားပေးကြပါသည်။ ကဗျာခန်းသို့ လစဉ်ကဗျာပေါင်း ပျမ်းမျှခြင်း ၁၅၀ ကျော် မှန်မှန်ရောက်ရှိပါသည်။ ဆရာ မင်းသုဝဏ်အဖို့ ပေးပို့သော ကဗျာအားလုံးကို ဆွေးနွေးဖော်ပြရန် ဆန္ဒရှိခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ကဗျာအားလုံးကို ဆွေးနွေးဖော်ပြရလျှင် မဂ္ဂဇင်းတစ်အုပ်လုံး ကဗျာခန်းချည်းဖြစ်နေပါမည်။ ထို့ကြောင့် ပေးပို့သော ကဗျာများအနက်မှ ဆွေးနွေးရန် အသင့်လျော်ဆုံး ကဗျာအနည်းငယ်ကိုသာ ရွေးချယ်ဆွေးနွေး ဖော်ပြရပါသည်။ ထို့ပြင် ကဗျာတို့အနက် သင့်လျော်သော ကဗျာတို့ကို ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်းတွင် သီးခြားဖော်ပြပေးပါရန် သက်ဆိုင်ရာ အယ်ဒီတာတို့ထံ ထောက်ခံပေးပို့ခဲ့ပါသည်။ အလေ့အကျင့်လိုသေးသော ကဗျာတို့ကိုမူ ထပ်မံ ကြိုးစားရန် အကြံပေးပြီးလျှင် ဝမ်းနည်းစွာဖြင့် ချန်ခဲ့ရပါသည်။

ဤသို့ ဆရာမင်းသုဝဏ်က ကဗျာခန်းကို လစဉ်ဦးဆောင်ဆွေးနွေးလာရာမှ တစ်နှစ်အကြာ မဂ္ဂဇင်းအမှတ် ၁၃ သို့အရောက်တွင် အစီအစဉ် တစ်မျိုး ပြောင်းခဲ့ရပါသည်။ ဆရာမင်းသုဝဏ်မှာ အလုပ်တာဝန်များ များပြားလာရကား အထူးမအားမလပ်ဖြစ်လာပါသည်။ ကဗျာများကို ဆွေးနွေးရန် အချိန်မရဖြစ်လာပါသည်။ ဤတွင် ဆရာမင်းသုဝဏ်က သူ့ကိုယ်စား ကျွန်တော်ကပင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ပေးပါတော့သည်။ ကျွန်တော့်မှာ ဆရာမင်းသုဝဏ်၏ တပည့်ငယ်တစ်ဦးမျှသာဖြစ်ရာ ဆရာကဲ့သို့ ဆွေးနွေးနိုင်စွမ်းရှိသူမဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် ဆရာက အားပေးသည့်ပြင် ကဗျာဝါသနာရှင်များကလည်း ကဗျာခန်းကို အထူးတောင့်တကြသည်ဖြစ်သဖြင့် ဝေဠုသုမန-၂ အမည်ဖြင့် ကျွန်တော် ဆက်လက်ဆွေးနွေးခဲ့ရပါသည်။ သို့ ဆွေးနွေးရာ၌ ဆရာဦးတင်ဧ (ရှမ်းပြည်) နှင့် ဆရာဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့်တို့က ကျွန်တော်၏ ဆွေးနွေးချက်တို့ကို တည်းဖြတ်ပေးကြပါသည်။ ဤဆရာများ၏ အားပေးကူညီမှုကို မရရှိခဲ့ပါလျှင် ကျွန်တော် ဆွေးနွေးခြင်း ပြုနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

ဤသို့ ကဗျာဆွေးနွေးချက်များကို ငွေတာရီတွင် လစဉ်ထည့်သွင်းလာရာ ၂ နှစ်ခန့်အကြာတွင်မူ သည်တစ်ကြိမ်ဖြစ်လျှင် တော်လောက်ပြီဟု ယူဆကာ ကဗျာခန်းကို ရပ်နားခဲ့ပါသည်။ ကဗျာဆွေးနွေးချက်များမှာ အဆွေးနွေးခံရသော ကဗျာရှင်များသာမက အခြားကဗျာဝါသနာရှင်များ

စာပေဝါသနာရှင်များအတွက်ပါ တစ်နည်းတစ်ဖုံ အကျိုးပြုလိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသဖြင့် ယင်းတို့ကို စုပေါင်းကာ ၁၉၆၃ ခုတွင် မိုးဦးပန်း စာပေက စာ အုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ထုတ်ဝေရာ၌ ဆီလျော်မှုရှိစေရန် ကဗျာ ပရိယာယ်ဟု အမည်ပြောင်း၍ ထုတ်ဝေပါသည်။

‘ကဗျာပရိယာယ်’ ကို ယခုတစ်ဖန် ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် နှလုံးလှ စာပေက ထုတ်ဝေပါသည်။ ယင်းသို့ ထုတ်ဝေရာ၌ ကဗျာပရိယာယ်ဆွေး နွေးချက်များနှင့် တွဲဖက် ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ရန် ဆရာမင်းသုဝဏ်၊ ဆရာဦး တင်ဇ(ရှမ်းပြည်)၊ ဆရာတိုက်စိုး၊ ကျွန်တော်တို့၏ ကဗျာရေးရာ စာတမ်းများ ကိုပါ ပူးတွဲထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ဖြစ်ပေါ်လာရန် မိမိတို့၏ ကဗျာများကို သဘောထားပြည့်ဝ စွာဖြင့် ဆွေးနွေးခွင့်ပြုသော ဆွေးနွေးခန်းပါ ကဗျာရှင်တစ်ရာကိုလည်း ကောင်း၊ ဆွေးနွေးခန်းတွင် မပါသော်လည်း မိမိတို့ကဗျာများကို ဆွေးနွေး ရန် အားတက်သရော ပေးပို့ကြသော ကဗျာရှင်နှစ်ထောင်ကျော်တို့ကို လည်း ကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ထို့ပြင် စေတနာဖြင့် ဤစာအုပ်ကို ထုတ်ဝေသော ဦးချစ်အောင် (နှလုံးလှ) ကိုလည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ်ကို ပုံနှိပ်ရာ၌ အစစအရာရာ ကူညီကြသော ဆေးတက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာနမှူး ဆရာဦးဝင်းမွန်(တက္ကသိုလ်ဝင်းမွန်)၊ ဦးလေးမြိုင် (ငွေတာရီ)၊ ဦးစိုးလွင် (ငွေတာရီ) တို့ကိုလည်းကောင်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ကဗျာစာအုပ်စာ ရင်းကို ဖော်ပြရာ၌ ကူညီကြသော ကဗျာဆရာ ထိလာစစ်သူ၊ မောင်သင်းမွန် (သံတွဲ)၊ စာပေဗိမာန်စာကြည့်တိုက်မှူး ဒေါ်တင်အေးကြည်တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ဤစာအုပ်သည် မျက်မှောက်ခေတ် ကဗျာလောကကို တစိုးတစိ ကျေးဇူးပြုနိုင်မည်ဆိုပါက ကဗျာခန်းတွင် ပါဝင်ဆင်နွှဲသူအားလုံးတို့၏ ပင်ပန်းခံရမှုသည် ခံရကျိုးနပ်လိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

မင်းယုဝေ
၁၉၆၇ ခု၊ မတ်လ၊ ၅ ရက်။

အခန်း ၁ မှ ၁၀ အထိ

မင်းသုဝဏ်
ဆွေးနွေးသည်။

၂၀၀၀ ခု ခု ခု

၂၀၀၀ ခု ခု

၏ဂုဏ်ပေါ်သည်။ အလင်းနှင့်တွဲမှ အမှောင်၏ဂုဏ်ထင်သည်။ လဝန်းနှင့် တိမ်သားကို ဥပမာအဖြစ်ခိုင်းနှိုင်းသည်မှာလည်း တော်ပေသည်။ တစ်ခုက အလင်း၊ တစ်ခုက အမှောင်ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် စပ်ဆိုပုံမှာကား အချိုးမကိုက်သကဲ့သို့ ရှိသည်။ ဘက်မမျှ သကဲ့သို့ရှိသည်။ ချိန်ခွင်လျှာ မငြိမ်မသက်သကဲ့သို့ရှိသည်။ အကယ်၍ အောက်ပါအတိုင်း ပြုပြင်လိုက်ပါလျှင် မည်သို့ဖြစ်လာမည်ကို ဆင်ခြင်ရန် တိုက်တွန်းလိုသည်။

ပြုံးသောအခါ၊ သူ့မျက်နှာသည်
ကြည်သာ လဝန်းပမာတည်း။
မုန်းသောအခါ၊ သူ့မျက်နှာသည်
ညှိဖြာ တိမ်သား ပမာတည်း။

* * *

မိမိစိတ်အား လှုပ်ရှားစေသည့်အကြောင်းကို သတိမူခြင်းသည် ကဗျာ ရေးသူ၏ အရည်အချင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းသည် လေးနက်ချင်လည်း လေးနက်ပေမည်။ ပေါ့တန်ချင်လည်း ပေါ့တန်ပေမည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ ထိုအကြောင်းသည် မိမိစိတ်အားလှုပ်ရှားစေသည်မှာ ကဗျာရေးရန် မျိုးစေ့ပေးသည်ပင်ဖြစ်သည်။ မောင်မျိုးမြတ်သည် အောက်ပါလင်္ကာကို ရေးရာ၌ မိမိစိတ်လှုပ်ရှားမှု အတွေ့အကြုံကပေးသော ထိုမျိုးစေ့ကို အပင်ပေါက်အောင် စိုက်ပျိုးလိုက်ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

အဖြစ်ရယ်လေ
လူချင်းတွေ့လျှင်
ပြောပြချင်တယ်
ချစ်ကြင်နာမှု အကြောင်းများ။
တွေ့ပြန်တော့လည်း
နှစ်မော့တွေဝေ

ဆွဲအချေသည်
ရင်တွေခုံခုံ
ပြောမကြံပြီ
ဖြစ်ပုံသိတ်သိတ် ခက်တကား။ ။

မောင်မျိုးမြတ် ခံစားရချက်မျိုးကို လူငယ်အများပင် ခံစားရဖူးပေမည်။ သို့သော် မောင်မျိုးမြတ် သဘောပေါက်သကဲ့သို့ သူတို့သဘောပေါက်ချင်မှ ပေါက်ပေမည်။ မောင်မျိုးမြတ်ကဲ့သို့ စာဖွဲ့ထုတ်ဖော်ဖို့ကား လုံးဝသတိရချင် မှ ရကြပေမည်။ မောင်မျိုးမြတ်၏ လင်္ကာကိုဖတ်မိသောအခါတွင်မှ 'ဪ၊ ဟုတ်ပေ၏' ဟု ဆိုမိကြပေမည်။ ဤသည်ပင် ကဗျာဆရာ၏သတ္တိပေ တည်း။

မောင်မျိုးမြတ် စိတ်နောက်ကိုယ်ပါ ရေးသည်ကို ချီးမွမ်းအပ်ပေသည်။ သို့သော် ယခုထက်ကောင်းအောင် ချောနိုင်လျှင်ကား ပိုမို၍ချီးမွမ်းစရာဖြစ်ပေ မည်။ လေးလုံးစပ်လင်္ကာမျိုးသည် စည်းကမ်းကြီးသည်။ စာသံပေသံနှင့် ရေးရသော စာမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မောင်မျိုးမြတ်သည် ဒုတိယ အပိုဒ်ကို ဣန္ဒြေကြီးနှင့် ရေးလိုက်ပုံရသည်။ သို့သော် ပထမပိုဒ်တွင် 'ပြော ချင်တယ်' ဟု ရေးထားသည်မှာ သစ်ကြား ဝါးညှပ်သည်နှင့်တူတော့သည်။ 'ပြောမကြံပြီ' ဆိုသော အပိုဒ်မှာ မပီသပေ။ ချည့်နဲ့သည်။ သတ်ပုံရေးထုံးကို ဂရုပြုရန်လည်း လိုသေးပေ၏။

* * *

မောင်မျိုးမြတ်သည် အတွေ့ကို စာဖွဲ့သည်။ ကို (ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်) ကား အတွေးကို စာဖွဲ့ရန်ကြိုးစားသည်။ အတွေ့နှင့် အတွေးတို့သည် သဘာဝ တစ်မျိုးစီ ဖြစ်ကြသည်။ အတွေ့သည် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ခံစားရသည် ဖြစ်သောကြောင့် ရှင်းလင်းပြတ်သားတတ်သည်။ အတွေးမူကား စိတ်၏ ကျက်စားမှုဖြစ်သဖြင့် ရှုပ်ထွေးပွေလီတတ်သည်။ ရှုပ်ထွေးပွေလီချက်ကို တသန့်စီရှင်းလင်းခွဲထုတ် သုတ်သင်၍ အမာခံပန္နက်ပုံ ထင်ရှားစွာပေါ်သော အခါကျမှ ပြန်လည်တည်ဆောက်ယူရသည်။ ထိုအခါတွင်မှ ပွတ်လုံး၊ ပွတ်

ခြမ်း၊ ပန်းဆွဲ၊ ပန်းပြောက်၊ စိန်တောင်၊ စိန်ထွတ် စသော အဆင်တန်ဆာ
တို့ကို သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော်အောင် သင့်တင့်လျောက်ပတ်ရုံ ထည့်သွင်း
ဆင်ယင်ရလေသည်။ 'ကို'၏ လင်္ကာကို ဖတ်ကြည့်ပါဦး။

ငှက်ငယ်ကလေး၏ ဘဝမှတ်တမ်း

ဥခွံခြံဝင်း၊ နယ်ပယ်ကျဉ်းလည်း
အချင်းရော၊ ဘုံနတ်ရွာဟု
ခါခါလွဲမှား၊ ငါထင်စားသည်
ဝိုးဝါးမှန်းဆ ဥတွင်းမှ။
အခွံကွဲအက်၊ ဥမှထွက်ချင်း
မြက်သက်ငယ်နံ၊ ထေးဖာမံသည့်
ပင်ယံနန်းသိုက်၊ ငါမြင်လိုက်လျှင်
ဝန်းဝိုက်ကျယ်စွာ၊ ပြည်နိဗ္ဗာဟု
သေချာစေ့ငု၊ သိမှတ်ပြုသည်
ဗဟုသုတ ကြားမြင်စ။
ထိုမှတစ်ဆင့်၊ မွေးတောင်ရင့်၍
အတင့်ရဲရဲ၊ လေ၌ဝဲလျှင်
တိုက် တံ သစ်ပင်၊ မိုးကောင်းကင်နှင့်
မြစ် ပင်လယ် တောင်၊ နေမင်းရောင်ဝါ
ငါမြင်ပါသော်၊ ပမာတင်က
သာဂရမို့၊ စစယုံမှား
မတင်စားတော့၊ ဆန်းပြားကွန်ချာ
ဤကမ္ဘာ၌၊ တွေ့ရာသီးသီး
အဆန်းချည်းဟု ကိုယ့်တည်းသုံးသပ်
သတိချပ်သည်၊
ထပ်ထပ်မှားမှား စိုးသောကြောင့်။ ။

ကို သည် ဆန်းကြယ်သော အတွေးကိုတွေးသည်။ သို့သော် ရှင်းလင်း ပြတ်သားအောင်ကား မကြိုးစားယောင်ရှိ၏။ ‘လွှဖြတ်အရုပ်ပဟေဠိ’ ကို သူငယ်တို့ အရုပ်သဏ္ဍာန်ပေါ်အောင် စိတ်ရှည်ရှည်နှင့် စပ်ဆင်ရသကဲ့သို့ စပ်ဆင်ရန် များစွာလိုသည်။ ကို၏ လင်္ကာကို ပထမအကြိမ်ဖတ်လိုက်ရ သောအခါ ဆိုလိုချက်ကို နားလည်သကဲ့သို့ ရှိသည်။ နှစ်သက်စိတ်လည်း ပေါ်လာသည်။ သို့သော် ဒုတိယ၊ တတိယ စသည်ဖြင့် ဖတ်ပြန်သောအခါ သံသယများ ဝင်လာတော့သည်။ ဥပမာ - အချင်းဧရာ၊ ဘုံနတ်ရွာကို ဘာကြောင့်သုံးသလဲ။ နတ်ရွာကဲ့သို့ ကျယ်သည်ဟု ဆိုချင်သလား။ နတ် ရွာကဲ့သို့ ချမ်းသာသည်ဟု ဆိုချင်သလား။ နောက်နည်းကို ဆိုချင်လျှင် အများနားလည်သည်နှင့် တူညီသည်။ ရှေ့နည်းကို ဆိုချင်လျှင် နေရာမကျ လှဟု ထင်မိသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နတ်ရွာကို ကျယ်ဝန်းမှုနှင့်တွဲ ဖက်၍သာ နားလည်ကြသည်။ ဝန်းဝိုက်ကျယ်စွာ၊ ပြည်နိဗ္ဗာ-ဆိုသည်မှာ လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းပင်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဥတွင်းငှက်ငယ်နှင့် ပေါက်စငှက်ငယ်တို့အတွက် နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်တို့သည် အလှမ်းမဝေးလွန်းပေဘူး လားဟု တွေးထင်စရာရှိသည်။ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်တို့ကို ပမာပြုပြီးနောက်မှ တတိ ယပိုဒ်တွင် သာဂရကို ထည့်ပြန်သည်။ နတ်ရွာ (ဥဒ္ဓံ)ထက် နိဗ္ဗာန် (အသိုက်) က ကျယ်သည်။ နိဗ္ဗာန်ထက် သာဂရ(ကောင်းကင်)က ကျယ်သည်ဟု ဆိုချင်ဟန်တူသည်။ ဟုတ်ပါအံ့လော။ သာဂရဆိုသည်မှာ မည်သည့်အရာ နည်း။ ပင်လယ်ကို ဆိုလိုပါသလား။ ဆိုလိုလျှင်လည်း အများနားလည်သော စကားကို အဘယ့်ကြောင့် မသုံးပါသလဲ။ ကာရန်ဆွဲရာ လူလိုက်လွန်းလျှင် မျောတတ်သည်။ လူနှင့်ကာရန် မည်သူက ခေါင်းဆောင်ပါလဲ။ မည်သူက သခင်ပါလဲ။ ကိုယ်ဆွဲရာ သူမပါလျှင် အထပ်ထပ်အပြန်ပြန်ဆွဲပါ။ နောက် ဆုံးတွင် အောင်ရမည်။ ကို (ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်) သည် ယခုအတွေးကိုပင် ထပ်မံဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ နောက်တစ်ကြိမ် ပြန်ရေးနိုင်လျှင် အမြင်ထက် သန်လာလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိသည်။

* * *

မောင်အောင် (တက္ကသိုလ်) သည် အတွေ့နှင့် အတွေးကို ရောစပ်၍ စာဖွဲ့သည်။ တစ်ဆယ်ကျော်အရွယ် သူငယ်၊ သူငယ်မတို့၏ စိတ်မငြိမ်ပုံကို ပုံအမျိုးမျိုးခိုင်း၍ ဖွဲ့ထားသည်မှာ ရှင်ပါသည်။ လှုပ်ပါသည်။ သရုပ်ပေါ်ပါသည်။

ဆယ်ကျော်သက်

သည်အရွယ်မှာ၊ တွယ်တာစရာ

မရေရာချေ၊ မြူဝါလဲသွင်

လေတွင်လွင့်ပါး၊ တိမ်ရထားနှင့်

ကြယ်များကိုခို၊ လ ကိုဒန်းစီး

ခရီးထွက်ချင်၊ စိတ်လျှင်မခိုင်

ယိမ်းယိုင်ထွေပြား

ရွေ့လျားတတ်သည်

လှပြီဆိုလျှင်၊ တပ်မက်ချင်၍

ရင်မောဖွယ်ရာ၊ ကြုံလှာလျှင်ငို

တေးဆိုကဗျာ၊ စ ရာရာဖြင့်

အထာမကျ၊ ဘဝမခိုင်

တိမ်စိုင့်အလား၊ မတုံ့စားသည်

လှုပ်ရှားလွန်းသော ကာလတည်း။

သို့သော် မိမိ၏ အတွေ့နှင့်အတွေးများကို စိစဉ်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ စိကုံးရာတွင်လည်းကောင်း၊ စကားလုံးသုံးရာတွင်လည်းကောင်း ချို့ငဲ့နေသည်ဟု ထင်မိသည်။

ပထမဦးစွာ စကားသုံးကို လေ့လာကြည့်စို့။ ဝါကျကို ဖွဲ့လျှင် ကြိယာပါရသည်။ ကြိယာတိကျမှန်ကန်လျှင် ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်ပေါက်သည်။ တွယ်တာစရာ၊ မရေရာချေ ဆိုသည်မှာ ဘာကိုဆိုလိုသလဲ။ မိမိဆိုလိုချက်ကို ဒက်ခနဲထိအောင် မရေရာဆိုသော ကြိယာက ပြောပါသလား။ စိတ်လျှင်မခိုင်ဆိုသော ဝါကျ၌ကား ကြိယာသည် ထိ၏ဟု ထင်သည်။ သို့သော်

စိတ်လျှင်ဆိုသော စကားသုံးသည် လိုရင်းအဓိပ္ပာယ်ကို ပေးပါ၏လား။ လှပြီဆိုလျှင် တပ်မက်ချင် ဌ လှပြီအစား၊ လှသည်ဟု ရေးလျှင် မည်သို့ ဖြစ်လာမည်နည်း။ စိတ်လျှင်မခိုင်နှင့် ဘဝမခိုင်တို့ကို မည်သို့ခွဲခြား၍ နားလည်ရမည်နည်း။ သို့မဟုတ် မည်သို့ဆက်စပ်၍ နားလည်ရမည်နည်း။

စီစဉ်ရာတွင် (၁)လဲဝါကဲ့သို့ လွင့်ပါးသည်။ (၂) တိမ်ရထားကို ခိုချင်သည်။ (၃) လကို ဒန်းစီးချင်သည်။ (၄) စိတ်လျှင်မခိုင် ယိမ်းယိုင်ထွေပြား၊ ရွေ့လျားသည်။ (၅) အလှနှင့်တွေ့လျှင် မက်သည်။ (၆) ရင်မောဖွယ်နှင့် ကြုံလျှင် ငိုသည် စသည်ဖြင့် အချက်များရှိရာ၊ အမှတ် (၁)နှင့် (၄)ကို တစ်တွဲ၊ (၂) နှင့် (၃)ကိုတစ်တွဲ၊ (၅)နှင့် (၆)ကိုတစ်တွဲ စည်းရုံးလျှင် သူ့အကန့်နှင့်သူ ဖြစ်ပေရာ၏။

ထိုအတွဲ ၃ တွဲအနက် မည်သည်ကို ပထမ၊ မည်သည်ကို ဒုတိယ၊ မည်သည်ကို တတိယထားသင့်သည်ကို အလေးအနက် စဉ်းစားသင့်သည်။ ယခုအတိုင်းကား ကမောက်ကမကဲ့သို့ ရှိသည်။

သို့သော် (၁) နှင့် (၄) တို့ သဘောတူနေသကဲ့သို့ ရှိသည်။ သဘောတူနေလျှင် တစ်ခုကို ပယ်ထုတ်သင့်သည်။ ၄ တွင် ကတ္တားမှာ စိတ်ဖြစ်သည်။ (၁) တွင် ကတ္တားမပါလား။ ဤသည်မှာ ချို့တဲ့ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

စီကုံးရာတွင် စပ်နည်းတို့မှာ ခြေနာသောမြင်း ပြေးသကဲ့သို့ မညီမညွတ် ကပေါက်ချိကပေါက်ချာ ရှိလှသည်။ တစ်ဆယ်ကျော်အရွယ်တို့၏ စိတ်မငြိမ်ပုံကို စပ်နည်းဖြင့် ဖော်လိုသောကြောင့် ဤသို့စပ်သည်ဆိုလျှင်လည်း တောင်ယိမ်းမြောက်ယိုင် အဆုံးတိုင် စပ်သင့်သည်။ ယခုမူကား ဟိုရောက်သည်ရောက် စပ်သဖြင့် ဖတ်ရသူတို့ ကျီးကန်းတောင်းမှောက် ဖြစ်ကာ အာရုံပျက်ရလေသည်။

ဥပမာပေးရာတွင် လောဘကြီးသည်ကိုလည်း သတိပြုမိသည်။ မြူဝါလဲသွင် ဆိုရာ၌ လဲဝါဖြင့်လည်း လဲဝါ၊ မြူမှုန်ဖြင့်လည်း မြူမှုန်၊ တစ်ခုတည်းကိုသာ ဤလင်္ကာမျိုးတွင် ချွေချွေတာတာ သုံးသင့်သည်။ ဥပစာအရာတွင် တိမ်ကို ရထား၊ လကို ဒန်းဟု တင်စားသည့်အတိုင်း ကြယ်ကိုလည်း တစ်ခုခုနှင့် တင်စားပါမှ ပြည့်စုံညီညွတ်ပေရာသည်။ စာစပ်ရာတွင် မျှမျှတတရှိဖို့ အလွန်အရေးကြီးသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ကြိယာများကို တစ်လုံးစီ ကောက်နုတ်ယူ၍ ထိုကြိယာများနှင့်ဆိုင်သည့် ကတ္တားတို့ကို ရှာကြည့်သင့်သည်။ ထို့နောက် ကတ္တားနှင့် ကြိယာတို့ ဆီလျော်ပါ၏လောဟု စိစစ်သင့်သည်။ ထို့နောက်မှ ဝါကျများကို ညီညွတ်အောင် စီစဉ်ပြီးလျှင် မျှတအောင် စီကုံးပါမူ နေရာကျစရာ အကြောင်းရှိသည် ထင်မိပေသည်။

အခန်း ၂

‘အိုးတန် ဆန်ခတ်’ ဆိုသော မီးဖိုထွက် ရှေးစကားရှိသည်။ သူ့အိုးနှင့် သူ့ဆန် တန်ရုံခတ်လျှင် သင့်လျော်သည်မှာ အခြားကိစ္စများတွင်သာမက စာစီကုံးရာတွင်လည်း အတူတူဖြစ်သည်။ အပိုအလိုမရှိ၊ သင့်လျော်လျောက် ပတ်အောင် စီမံဆောင်ရွက်တတ်ဖို့ ပညာကို လူတို့သည် သေသည့်တိုင် အောင် လေ့လာလျက်သာ ရှိကြသည်။ အိုးတန်ဆန်ခတ်တတ်သူသည် အစစ အရာရာတွင် ဝင်ဆံ့၍ နေရာတကာတွင် အဆင်ပြေတတ်သည်။ မောင်သစ် နွယ် (ဥက္ကံ)သည် အိုးတန်ဆန်ခတ်ပညာကို လက်တွေ့ကျင့်သုံးသူဖြစ်သည်။ သူ့တွင် ‘အတွေးကလေး’ တစ်ခု ပေါ်လာသည်။ ထိုအတွေးကလေးက ‘ကဗျာကလေး ဖြစ်အောင် အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့လိုက်သည်။ အတွေးကလေး ကို ကဗျာကလေးဖွဲ့ခြင်းသည် အိုးတန် ဆန်ခတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အတွေး ‘ကလေး’ ကို ကဗျာကြီး ဖြစ်အောင်ဖွဲ့လျှင်ကား အိုးမတန် ဆန်ခတ်ရာ ရောက်လေတော့မည်။

ညဉ့်မုန်းသူ သံသရာ

- ၁။ ညဉ့်ကိုသူမုန်း၊ နေ့ဆိုပြုံး၍
- ၂။ နှလုံးသည်းလိုက်၊ အကြည်ဆိုက်လည်း
- ၃။ စရိုက်မလွန်၊ နေ့အစွန်ဝယ်

၄။ သလွန်ညောင်ထက်၊ ငြိငြင်လျက်နှင့်
၅။ အိပ်စက်လျောင်းရပေဦးမည်။ ။

လောကတွင် မိမိကြိုက်သည့်အရာရှိသည့်နည်းတူ မိမိမကြိုက်သည့် အရာလည်း ရှိသည်ကို သဘောပေါက်ဖို့ရန် လွယ်ကူသလောက် လောကဝံ ပဲဟူ၍ တရားယူကာ လျစ်လျူရှုနိုင်ဖို့ရန်ကား ခက်ပေသည်။ မောင်သစ်နွယ် သည် ထိုခက်သည့်အရာကိုပင် မျက်နှာဆိုင်ရဲပုံကို စာဖွဲ့လိုက်သည်။

‘သံသရာ’ ဆိုသော အမည်နှင့် အဓိပ္ပာယ် ဟပ်မိ မဟပ်မိကို စဉ်းစား ရန်လိုသည်။ သွယ်ဝိုက်၍ကား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဟပ်မိစရာအကြောင်းရှိ သည်။ သို့သော် တိုက်ရိုက်သဘောအားဖြင့် အပြည့်အဝကား ဟပ်မိသည် ဟု မထင်မိ။ ဤကဗျာတွင် ကရွတ်ကင်းလျှောက် သံသရာလည်ရသည့် သဘောထက် အားမတန်၍ မာန်လျှော့ရသည့် သဘောက ပိုကဲလျက်ရှိ သည်ဟု ယူဆမိသည်။

စာကြောင်း ၁ တွင် စကားလုံး အပိုအလိုမရှိ၊ တိကျ သိပ်သည်းသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းနှစ်ရပ်ကို စကားရှစ်လုံးတည်းနှင့် ဖွဲ့နိုင်စွမ်းသည်။

စာကြောင်း ၂ ကား ပိုနေသကဲ့သို့ ရှိသည်။ မပိုပါဟု ဆိုဦးတော့ စကားလုံး များလွန်းသည် ထင်မိသည်။ ညကိုမုန်းသည်၊ နေ့ကိုကြိုက်သည် ဟု ဆိုလိုရင်းဖြစ်၍ ‘ကြိုက်မှု’ သဘောတရားကလေးကို ‘နှလုံးသည်းလှိုက်၊ အကြည်ဆိုက်’ ဟု ချဲ့ရသည်မှာ စကားနောက်သို့ လိုက်လွန်းရာ မရောက် ပေလော။ စာကြောင်း ၃ လည်း သင့်ပေသည်။ ည၊ ညဉ့်၊ ညဦးချိန် စသည် ဖြင့် တိုက်ရိုက်မဆိုဘဲ ‘နေ့အစွန်’ ဟု ပရိယာယ်ပြသည်ကို ပညာရှိတို့ နှစ် သက်ပေလိမ့်မည်။ ‘သလွန်ညောင်’ ‘အိပ်စက်လျောင်း’ ဆိုသော စကား တို့ကို ကဗျာဆရာတို့ သုံးစွဲလေ့ရှိသည်။ သုံးစွဲလွန်းသဖြင့် အဆင်းအရောင် ပင် မှိန်လျက်ရှိပြီထင်သည်။ ခေတ်ကာလ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်လည်း ကိုက် ညီပုံမရပေ။ စကားလုံးလည်း များလွန်းသည်။ သလွန်ဖြင့်လည်း သလွန်၊ ညောင်စောင်းဖြင့်လည်း ညောင်စောင်းဆိုလျှင် တော်လောက်ပေပြီ။ အိပ်လျှင် လည်း အိပ်၊ စက်လျှင်လည်းစက်၊ လျောင်းလျှင်လည်းလျောင်း ကြိယာ တစ်ခုဆိုလျှင် တော်လောက်ပေပြီ။ ထို့ကြောင့် တတ်နိုင်လျှင် အသံလည်း

သာ၊ အနက်လည်းပေါ်၊ အသုံးလည်းသစ်၊ အလုံးလည်းနည်းသော စကားမျိုးကို သုံးနိုင်ဖို့ရန် ကြိုးစားကြည့်သင့်သည် ထင်မိပေသည်။

* * *

ကဗျာဆရာတို့သည် သဘာဝကို လေ့လာလေ့ရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် သဘာဝသည် ကဗျာဆရာတို့ ကျက်စားရာ မဆုံးနိုင်သော နယ်ပယ်ကြီးဖြစ်သည်။ မောင်တင်နွယ် (ပြည်)သည် သဘာဝ၏အကွက်တစ်ကွက်ကိုကြည့်၍ အောက်ပါကဗျာကို ဖွဲ့လိုက်သည်မှာ ကဗျာဆရာတို့၏ အရိုးခံနယ်ထဲသို့ ဝင်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

တရားခံ

- ၁။ စေတီပွေးပွေး၊ ရိပ်မှီပေးလည်း
- ၂။ ကျင်ချေးစွန့်ပက်၊ သွင်ဖျက်ညောင်စေ့
- ၃။ ဓလေ့လုပ်ကြံ၊ မမှန်ကျင့်ထုံး
- ၄။ လွတ်ရုန်းပျံသွား၊ ထိုငှက်ခါးများ
- ၅။ ဘုရားကြိမ်စာသင့်စေမည်။ ။

မောင်တင်နွယ် ပြောသော တရားခံသည် ငှက်ခါးဖြစ်သည်။ ငှက်ခါးသည် ညောင်သီးစား၍ ညောင်စေ့ကို စွန့်သဖြင့် စေတီတွင် ညောင်ပင်ပေါက်သည်။ ညောင်ပင်သည် စေတီကိုဖျက်သည်။ ဤသို့ မောင်တင်နွယ် ဆိုလိုသည်ဟု ယူဆသည်။ သို့သော် ငှက်ခါး၏ သဘာဝကိုလေ့လာကြည့်လျှင် ကဗျာနှင့် ငှက်ခါးတို့ မဟပ်မိသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ စာပေဗိမာန်က ထုတ်သည့် ‘ရှက်သဘင်’ စာအုပ်၊ မျက်နှာ ၁၉၄ တွင် ငှက်ခါး၏ အလေ့အကျင့်နှင့် အစာအကြောင်းကို ဤသို့တွေ့ရသည်။

“ငှက်ခါးသည် မြင်ကွင်းကောင်းသောနေရာ၌ဖြစ်စေ၊ ကြေးနန်းကြီးပေါ်၌ဖြစ်စေ နားလျက် အစာကို ငြိမ်သက်စွာစောင့်စားနေတတ်သည်။ အစာကို မြင်သည့်အခါ တစ်ရှိန်ထိုးဆင်းသက်၍ အမိအရဖမ်းပြီးနောက် နားနေကျနေရာ၌ ပြန်၍နားတတ်၏။ ငှက်ခါးသည် ပလူ၊ ပုရစ်၊ နံ့ကောင်၊ ပိုးတုံးလုံး

နှင့် ပေါက်ဖတ်များကို အလွန်နှစ်သက်သည်။ ရနိုင်သည့်အခါ ဖားသည် လည်း ငှက်ခါး၏အဓိကအစာဖြစ်လေသည်။”

ငှက်ခါးသည် စေတီ၌ နားရိုးမဟုတ်၊ ညောင်သီးကို စားရိုးမဟုတ်။ စေတီ၌ နားရိုး၊ ညောင်သီးကို စားရိုးဖြစ်သော ငှက်တို့ကို မောင်တင်နွယ် သတိပြုလေ့လာသင့်သည် ထင်ပေသည်။ အကယ်၍ မောင်တင်နွယ်သည် ငှက်ခါးဟု အမည်ဖော်ကာ အတိအကျရေးမည့်အစား ငှက်ဟု သာမန်ရေး လိုက်လျှင်ကား ဤအခက်အခဲကို လွတ်မြောက်ပေလိမ့်မည်။ ငှက်ခါးများ မှာလည်း သက်သက်ကျိန်ဆဲခံရသည်မှ လွတ်ပေလိမ့်မည်။

“ရိပ်မှီပေးလည်း” ဆိုသော စကားကို ဆင်ခြင်သင့်သည်။ ငှက်တို့ စေတီတွင် နားသည်မှာ အရိပ်ခိုလို၍လား၊ သာမန်အားဖြင့် စခန်းချလို၍ လား၊ အခြားအကြောင်းတစ်ရပ်ရပ်ကြောင့်လား စဉ်းစားသင့်သည်။

“ခလေ့လုပ်ကြံ၊ မမှန်ကျင့်ထုံး၊ လွတ်ရုန်းပျံသွား” ဆိုသည်တို့မှာ အဓိပ္ပာယ်ထက် စကားလုံးက ပိုလွန်းနေသည် ထင်မိသည်။

“ဘုရားကြိမ်စာသင့်စေမည်” ဟု မောင်တင်နွယ် ကြိမ်းလိုက်သည်ကို အပြစ်ဆိုသာမည်မထင်။ ပုဂံကျောက်စာတို့တွင် ဤအသံမျိုးကို များစွာ တွေ့ရပေသည်။ သို့သော် ‘ကြိမ်စာ’ ကိုကား သတ်ပုံမှန်အောင် ရေးသင့်ပေ သည်။ ကဗျာရေးလိုသူသည် သတ်ပုံသတ်ညွှန်းကျမ်း၊ အဘိဓာန်ကျမ်းများ ကို ကျွမ်းကျင်စွာ လေ့လာထားရလေသည်။

ကြောင်းရေ ၄ နှင့် ၅ တွင် ‘အား’ ကာရန် များလွန်းသည်။ “ထိုငှက် ခါးများ’ ဆိုမည့်အစား ‘ထိုငှက်ခါးကို’ ဟု ဆိုလျှင် သင့်ကောင်းရာသည်။ ‘ထိုငှက်များကို’ ဟု ဆိုလျှင်ကား ပိုသင့်ပေမည်။

* * *

လူတွင် အဆင်းနှင့်အခြင်းဟူ၍ တရား ၂ ခု ပေါင်းလျက် ရှိကြောင်း ကို ဆိုကြသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ကဗျာတွင်လည်း အ ဘင်းနှင့်အခြင်း ၂ ခု ပေါင်းလျက်ရှိသည်။ ရုပ်နှင့်နာမ်ဟူ၍ ခေါ်လိုကလည်း ခေါ်နိုင်ပေရာသည်။ အဆင်းသည် ရုပ်ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်သည်။ မောင်ကြည်သန့် (ရေကျော်) သည် အောက်ပါကဗျာကို စီကုံးရာတွင် အခြင်းကိုထက် အဆင်းကို ဦးစားဖေး

ထားပုံရပေသည်။

သူရူးကလေး၏ အကြောင်းပြချက်များ
 ငေးလည်းငေးမိ
 ရှေ့ရေးမြော်မြင်
 ရွှင်ဖွယ်မတွေ့ချေတော့၍။ ။
 ငိုလည်း ငိုမိ
 မပိုင်ဝက်မွေး
 ဖြေဆေးမရှိ လေတော့၍။ ။
 ငိုလည်း ငိုမိ
 မချီသည့်စိတ်
 ကြိတ်မှိတ်မထားနိုင်တော့၍။ ။

ဤကဗျာ၏ အဆင်းရုပ်ပုံသဏ္ဍာန်ကို ကြည့်လျှင် အလွန်ညီညွတ်သည်ကို တွေ့ရမည်။ အပိုဒ်တိုင်းတွင် ၃ ကြောင်းစီသာ ရှိသည်။ ငေး၊ ငို၊ ငို၊ c အက္ခရာဖြင့်သာ စထားသည်။ မဲဇာတောင်ခြေ၊ ပွဲခါညောင်ရေ၊ သဲသာသောင်မြေဟု ကိုယ်တွင်းပြည့် ကာရန်ညီ ချိခြင်းမျိုးကားမဟုတ်။ အက္ခရာညီ ချိခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ချရာတွင်လည်း ‘ချေတော့၍’ ‘လေတော့၍’ ဟု အချနှစ်ချက်ညီပြီးမှ ‘နိုင်တော့၍’ဟု ကာရန်ပြောင်းသွားသည်ကိုကား သတိပြု ရှောင်ကြဉ်သင့်သည် ထင်မိသည်။ အချချင်း တစ်မျိုးစီ ချလိုကချ၊ တညီတည်း ချလိုကချ။ ကမောက်ကမကား မချသင့်ဟု ယူဆလိုသည်။

ဤကဗျာ၏ အခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍မူ မောင်ကြည်သန့်သည် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဖွဲ့ဆိုမထားသဖြင့် မှန်းဆ၍သာ ထင်မြင်ရန်ရှိသည်။ သူ့အတွင်းရေးနှင့်တူညီသော အတွင်းရေးရှိသူတို့သည် သူ့ကဗျာကို ပိုမိုခံစားနိုင်ကြပေလိမ့်မည်။ မှန်းဆတွေးတောထင်မြင်နိုင်လောက်အောင် နိမိတ်လက္ခဏာတို့ကို မောင်ကြည်သန့် ဖော်ပြထားပေသည်။ ထိုနိမိတ်လက္ခဏာတို့ကိုကြည့်၍ အတွေးနယ်ချဲ့နိုင်ကြပေသည်။

* * *

မြန်မာစာပေလောကတွင် ရာသီဖွဲ့တို့ကို များစွာတွေ့ရသည်။ ရာသီ၏ သာယာမှု၊ ညှိုးငယ်မှုကိုလိုက်၍ ပျော်ရွှင်မှု၊ ဝမ်းနည်းမှု ပေါ်ပေါက်ရပုံတို့ကို အမျိုးမျိုး ဖွဲ့ဆိုခဲ့ကြသည်။ မောင်ဆွေနိုင်(ကျောက်ဖြူ) သည် အောက်ပါ ရာသီဖွဲ့ကို ဖွဲ့ဆိုသည်။ သို့သော် ရာသီကြောင့် ဝမ်းနည်းရပုံကို သူမရေး။ ရာသီကို ပုံကပ်ခိုင်းနှိုင်းရန် ဥပမာအနေနှင့်သာ အသုံးပြုသည်။ သုံးပုံ သစ် ဆန်းသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

သင်္ကေတ

- ၁။ လျှပ်ပန်းရောင်ဝါ၊ သွယ်တန်းဖြာ၍
ဝဲယာအုံ့ပိုင်း၊ တိမ်တံတိုင်းသည်
မိုးရာသီ၏ သင်္ကေတ။
- ၂။ သဇင်မြူးတူး၊ နင်းရည်လူးနှင့်
ပွင့်ဦးဝတ်ရည်၊ ထုံနံ့စည်၍
မြောက်ဆီလေရူး၊ မြူးပျော်ကြူးသည်
ရာသီဆောင်း၏ သင်္ကေတ။
- ၃။ ရွက်ခြောက်တွေမြူး၊ ပင်ယံဦးမှ
ထံတျာတေးဆော့၊ ရွှေဥဩနှင့်
ပတ်လည်မြူတွေ၊ နွေရာသီ၏ သင်္ကေတ။
- ၄။ နှလုံးမရွှင်၊ ဘဝင်မကျ
လူလောကကို၊ အတတ်စွဲချင်
ရန်သူပင်ဟု၊ တွင်တွင် 'မ'ကို
အပြစ်ဆိုပြန်၊ အချစ်ဒဏ်၏သင်္ကေတ။

အပိုဒ် ၁ နှင့် ၂ တို့ကို သင့်တင့်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ၃-၄ တို့ကား ကာရန် အချိတ်အဆက် အတော်လွတ်လျက်ရှိသည်။ စိတ်ကူးရှိလျက်နှင့် စာမလိုက်နိုင်ဖြစ်နေသည်။ မောင်ဆွေနိုင်သည် ကဗျာရေးနည်းကို ဖုံနေ အောင် ကျင့်ဖို့လိုသည်။ ကာရန် နိုင်အောင်၊ အစပ်ချောအောင်၊ အသံသာ အောင် တွေ့ကရာ အကြောင်းကို ဖွဲ့ဆိုကြည့်သင့်သည်။

ဤတွင် ကဗျာရေးလိုသူတို့ကို စာတစ်အုပ် ညွှန်းလိုသည်။ အမှန်အားဖြင့် စာအုပ်အများကိုပင် ညွှန်းလိုသည်။ သို့သော် ကြောက်ရွံ့နောက်ဆုတ်သွားမည်စိုး၍ တစ်အုပ်ကိုသာ ညွှန်းတော့မည်။ ဦးဘိုးငွေ စီရင်ရေးသား၍ စာပေဗိမာန်က တစ်ကျပ်ပြားငါးဆယ်နှင့် ပုံနှိပ်ရောင်းချလျက်ရှိသော 'တန်းမြင့် ကဗျာဖွဲ့နည်း' စာအုပ်သည် စာမျက်နှာကိုးဆယ်လောက်နှင့် ကဗျာဖွဲ့နည်းလိုရင်းအချက်တို့ကို လွယ်လွယ်ရှင်းရှင်းပြထားပေသည်။ ဤစာအုပ်ကို သွားရာတွင် ဆောင်ယူ၍ အားလပ်တိုင်း ငါးမိနစ်၊ ဆယ်မိနစ် လေ့လာပါ။ သူပေးသည့်နည်းတို့အတိုင်း လေ့ကျက်ပါ။ တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

* * *

အထက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့မြင်သမျှ ဝေဖန်ချက်တို့သည် ဆိုင်ရာကဗျာရှင်တို့အတွက်သာမဟုတ်။ ကဗျာရေးဝါသနာပါသူတိုင်းအဖို့ လေ့ကျင့်ခန်းများ ဖြစ်ပါသည်။ လေ့ကျင့်ခန်းများကို ကျေကျေနပ်နပ် လေ့လာ၍ သဘောပေါက်လာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ထုတ်ဖော်မပြောမိသော အခြားဝေဖန်စရာတို့ကိုလည်း တွေ့မြင်လာကြပေလိမ့်မည်။ ကဗျာခန်းသို့ ပေးပို့လိုက်သောကဗျာအားလုံးကို ကျွန်ုပ်တို့လေ့လာဝေဖန်ခွင့်မရပါ။ များစွာသော ကဗျာတို့အနက် တော်သင့်ရုံလောက်ကိုသာ စံနမူနာအဖြစ် ရွေးကောက်ဝေဖန်နိုင်ပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် ကဗျာရှည် ၄ ပုဒ်ကို ကောက်နုတ်ထုတ်ပြလိုက်ပါသည်။ အထက်ပါ ဝေဖန်ချက်တို့ကို လက်ကိုင်ပြု၍ အဆိုပါ ၄ ပုဒ်ကို ဝေဖန်ကြည့်ကြစေလိုသည်။

နှိုင်းယှဉ်ချက်
အစုံစုံသော၊ ဒိုက်သရော၌
လိုက်လျောညီစွာ၊ နေတတ်ရာသည်
စာတင်လောက်သည့် ပန်းဗေဒါ။
ကဗျာဆရာ၊ ပမာတင်စား
ခွဲခြားယှဉ်ဆ၊ သူဘဝကို

ဘယ်လိုပြုပြု၊ အို မမှုပါ
 ရေစီးခေါ်လာ၊ တာရှည်ခရီး
 မိုးတွင်းကြီးလည်း၊ ငြီးရှိုက်မပြု
 နွေဥတုကော၊ သူ့သဘောကျ
 မဖြစ်ရစေ၊ ဆောင်းလေမမျှ
 ထိုကာလခါ၊ ငိုတာမရှိ
 တုံ့လိုဘာဝေ၊ စိတ်အဖြေဖြင့်
 ကျေကျေနပ်နပ်၊ ခွင့်လွှတ်ထားသည်
 ဤတဝပင်၊ လူတွင်မရှိ
 သမာဓိမို့၊ သိဉာဏ်နွမ်းသည့်
 ပန်းဗေဒါ၏ သာကြောင်းလေး။
 သထုံသန်းဖေမြင့် (ရေတပ်)

* * *

ကွန်းဖွေရခြင်း
 ဘဝပင်လယ်
 ပြင်ကျယ်ကျယ်မှာ၊ လှေငယ်ပေမဲ့
 လှိုင်းကိုငဲ့ရာ၊ ကျောက်စူးချ၍
 ဘဝရိပ်ကွန်း ဖွေရသည်။

ငါ့လှေငါ့မျှာ
 ရေတကြောမှာ၊ လွင့်မျှာနေတုန်း
 နှလုံးကောက်ကြဲ၊ ဝန်းကျင်ရံသည့်
 မှန်မှန်မကျင့်၊ လေအပင့်ကို
 တွေးချင့် ကြောက်တတ်လှပါပြီ။

နေပူပူမှာ၊ ဆာမွတ်စိတ်သန်
ဘဝမှန်ကို၊ ဆားငံရေသောက်
သည်မျှလောက်ဖြင့်၊ မကြောက်တတ်လည်း
လှေစီးရေငတ်၊ ငါ့အတတ်ဖြင့်
ရင်ဘတ်ကိုစူးနေချေပြီ။
သည်အထည်းမှာ
လှိုင်းစီးရမှာ၊ ပျော်တတ်လှသော
ငါ့စိတ်နှလုံး၊ အပူတုံးကြောင့်
ယူကျုံးမရ ဖြစ်ချေသေး။

ဪ - လှေငယ်ဆိုလဲ
တစ်ယောက်ထဲမို့၊ စိုးသံရွံ့ထိတ်
ကြောက်သည့်စိတ်က၊ ယိုဖိတ်လှမို့
ဘဝရိပ်ကွန်း၊ သည်ညချမ်းမှာ
ကမ်းစပ်နဘေး၊ သိပ်မဝေးသော
အေးအေးမြမြ၊ သည်ဘဝမှာ
ကျောက်ချနေတော့မည်တကား။

မောင်ကြည်လှိုင် (သံတွဲ)

* * *

မျက်ရည်နှင့်မှ ခြေဆေးလိုချင်သူ
သူ့အတွက်ဆိုက၊ ငါ့သံမြကို
ပိုးစနှင့်ထုံး၊ ရွရွကုံး၍
ကြော့ဆုံးလည်တွင်၊ ဆွဲဆင်ရန်လည်း
အမှန်မနေ၊ ဦးမလေးပါ။

အကယ်၍များ၊ နှလုံးသားကို
ကျောက်သားနှင့်ထု၊ ခြေဖျက်ပြု၍

နနန္ဒြာန္ဒြာ၊ ခွဲစိတ်ဖြာလျက်
 တန်ဆာလက်ဝတ်၊ ဆင်လိုလတ်လည်း
 မတပ်မမက်၊ ဖြုတ်ချွေဆက်မှာ
 သေအချာတည့်။

အို ငါ၏အသွေး၊ လိုလေသေးက
 ပေးလိုက်ဦးမည်၊ ငါရွယ်ရည်တည့်။

သို့စဉ်ပေငြား၊ မ သဲစားက
 သွေးသားနှလုံး၊ အသည်းကုံးကို
 စွဲသုံးယူငင်၊ မပန်ဆင်လို
 ဖိုဖိုလှိုက်၍၊ ရှိုက်ရှိုက်ငိုညည်း
 ငါ့အသည်းက၊ ယိုစီးထွေထွေ
 ကျမျက်ရေမှ
 သူ့အခြေနန၊ ဆေးကြောပြုဖို့
 ခုပင်သွတ်ချည်း လိုသတည်း-တဲ။
 မောင်သစ္စာ (ပျဉ်းမနား)

* * *

သက်သေ
 စိန်ပန်းပင်ရိပ်၊ လျောင်းခွေအိပ်သည်
 မုန်းဆိပ်မိသူ၊ အုတ်ဂူငယ်။
 ရှေးတစ်ရံက၊ လူသံတိတ်မှု
 နိမိတ်ယူ၍၊ ချစ်သူနှစ်ဦး
 စိန်ပန်းခူးချွေ၊ ရည်စူးဝေဟန်
 'သချေနှစ်ပေါင်း၊ မခွဲကောင်း'ဟု
 ဆုတောင်းသစ္စာ၊ ကြားဖူးပါသည်။

မေတ္တာစိန်ပန်း၊ လန်းလေခိုက်။

တစ်ခါကလည်း၊ စိန်ပန်းစည်းနှင့်
တင့်ရည်းသဖွယ်၊ ပြုံးဖလှယ်ဆက်
မကွယ်ဝှက်တမ်း၊ တူပြိုင်နမ်း၍
ဖက်ယမ်းမကွာ၊ မြင်ဖူးပါသည်
စိန်လွှာပွင့်တွေ၊ မကြေခင်။

ခါတစ်ရံမူ၊ ရှိုက်သံလိုလို
နားမချီရာ၊ ငိုသံဝါများ
ဆက်ဆက်ကြား၍၊ ညဉ့်မှောင်ရွှေချိန်
နောက်နေ့နံနက်၊ စိန်ပန်းခက်တွင်
ကြိုးဆွဲငင်ချိတ်၊ မမြင်စကောင်း
ချစ်သူလောင်းကောင်၊ ဆံကေမှောင်ကြား
သွေးရောင်နီကြန့်၊ စိန်ပန်းပန်လျက်
မုန်းဒဏ်စက်သည်
ပင်ထွက်စိန်ပွင့်၊ ကြွေလွင့်စဉ်။

သည်တစ်နေ့မူ
အုတ်ဂူဖြူလျှင်၊ စိန်ပန်းပင်နှင့်
မမြင်စတောင်း၊ မယှဉ်ကောင်းလည်း
နောက်ကြောင်းကိုညွှန်း၊ သွေးရောင်စွန်းရင့်
စိန်ပန်းပွင့်ခြယ်၊ အုတ်ဂူလယ်မှာ
ဂုဏ်ငယ်နှမ၊ စတေးချသည်
ဘဝသက်သေ ပြုစေတည်း။

ဌေးမြင့်နွယ် (အင်းလေး)

* * *

အခန်း ၃

ကိုတင်မြင့်-သံတွဲ၊ မောင်မျိုးမြတ်၊ ကို-ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မောင်
 အောင်- ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မောင်တင်နွယ်-ပြည်၊ မောင်ကြည်သန်း- ရေ
 ကျော်၊ မောင်ဆွေနိုင်-ကျောက်ဖြူ၊ သန်းဖေမြင့်-သထုံ၊ မောင်ကြည်လှ-
 သံတွဲ၊ မောင်သစ္စာ-ပျဉ်းမနား၊ ဌေးမြင့်နွယ်-အင်းလေးတို့၏ ကဗျာများကို
 အခန်း ၁ နှင့် ၂ တွင် လေ့လာဆွေးနွေးခဲ့ပြီ။ ထိုကဗျာများကို ဇယားချ၍
 စစ်ဆေးကြည့်သောအခါ တစ်ဖက်စာမျက်နှာပါအတိုင်း တွေ့ရပေသည်။

ကလေးငယ်သည် ဖေဖေ၊ မေမေ၊ မန်မန်ဆိုသော စကားလုံးများကို
 နှုတ်ခမ်းကလေး ၂ ခုထိ၍ အကြိမ်ကြိမ် အခါခါ အနေအနေ အလလ
 မိခင်ကို တုကာ ဆိုသောအခါမှ (နှုတ်လျှာ ချွတ်ယွင်းမှုမရှိလျှင်) မှန်မှန်
 ကန်ကန် ပီပီသသ ဆိုနိုင်လာသည်။ ထိုနည်းတူစွာ ကဗျာရေးလိုသူသည်
 အတုယူရန်လိုသည်။ အကြိမ်ကြိမ် အခါခါ အနေအနေ အလလ လေ့ကျင့်
 ရန်လိုသည်။ ခု ရေတွင်းတူး ခုရေကြည်သောက်လို၍ မဖြစ်နိုင်သည်ကို
 ကောင်းစွာ သတိမူသင့်သည်။ ကလေးငယ်သည် မိခင်၏နှုတ်ခမ်းထားပုံ၊
 အသံထုတ်ပုံကို စေ့စေ့စပ်စပ်ကြည့်၍ အတုယူသကဲ့သို့ ကဗျာရေးလိုသူသည်
 ကဗျာရေးနည်းနိဿရည်းစာအုပ်များတွင် ပြဆိုထားသောနည်းကို စေ့စေ့စပ်
 စပ် လေ့လာကာ အတုယူရေးကြည့်ရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း စာမျက်နှာ
 (၁၇) တစ်နေရာတွင် တန်းမြင့်ကဗျာဖွဲ့နည်းစာအုပ်ကို ကျွန်ုပ်တို့ ညွှန်ပြ

အခန်း ၁ နှင့် ၂ တွင် ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးသော ကဗျာများကို
အမျိုးအစား ခွဲခြားသည်လောား

ဦးစေ့	အမည်	ခံစားမှု	အမျိုးအစား	အဖွဲ့	ဥပမာ
၁	ခြားနားခြင်း	ချစ်မှု မုန်းမှု	အတွေး	-	လ၊ တိမ်
၂	အပြစ်ရယ်လေ	တွေဝေမှု	အတွေ့	-	-
၃	ငှက်ငယ်ကလေး၏ ဘဝမှတ်တမ်း	ယုံမှားမှု	အတွေး	ငှက်	-
၄	ဆယ်ကျော်သက်	မတည်ငြိမ်မှု	အတွေ့အတွေး	-	မြို့ တိမ်
၅	တရားခံ	ဖျက်ဆီးမှု	အတွေ့	ငှက်၊ ဘုရား	-
၆	သူရူးကလေး၏ အကြောင်းပြချက်များ	ဝမ်းနည်းမှု	အတွေ့	-	-
၇	သင်္ကေတ	ဝမ်းနည်းမှု	အတွေ့	ရာသီ	-
၈	နှိုင်းယှဉ်ချက်	လျစ်လျူရှုမှု	အတွေ့	ပေဒါပန်း	-
၉	ကွန်းပွေ့ခြင်း	စိတ်လှေ့မှု	အတွေး	လှေ၊ ပင်လယ်	-
၁၀	မျက်ရည်နှင့်ခြေဆေးလိုသူ	ရက်စက်မှု	အတွေး	-	-
၁၁	သက်သေ	ရက်စက်မှု	အတွေး	စိန်ပန်း	-

လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုလည်း ထပ်မံညွှန်ပြလိုသည်။ ထိုစာအုပ်အပြင်
လည်း ညွှန်ပြလိုသေးသည်။

ယခုအခါ ကဗျာဖွဲ့သူတို့သည် လေးလုံးစပ် လင်္ကာကို အသုံးများသည်။
လေးလုံးစပ်လင်္ကာသည် လွယ်မယောင်ရှိသည်။ အမှန်မှာကား အခက်ဆုံး
ဖြစ်သည်။ ကာရန်ချိတ်မိရုံဖွဲ့ရန် လွယ်ကူသလောက် ချောမောပြေပြစ်၊ ကျစ်
လျစ်သိပ်သည်း၊ သာယာချိုအေး၊ နက်နဲခံ့ထည်ကာ ကဗျာစံမြောက်အောင်
ဖွဲ့နိုင်ဖို့ရန် အလွန်ခဲယဉ်းသည်။ ထို့ကြောင့် လေးလုံးစပ်လင်္ကာကောင်းများ
ကို များများဖတ်ရာသည်။ အကြိမ်ကြိမ်ဖတ်ရာသည်။ အသံထွက်၍ သီဆို
ရာသည်။ မိမိတို့ အနှစ်သက်ဆုံး လင်္ကာများကို အလွတ်ကျက်မှတ်ထား
ရာသည်။ သီဆိုသည့်အခါတွင် စကားအသုံးအနှုန်း၊ ကာရန်ချိတ်အဆက်၊
အကြောင်းအကျိုး အဆက်အစပ်၊ ချိနည်း ချနည်း၊ ဥပမာခိုင်းနှိုင်းပုံ၊ ဥပမာ

တင်စားပုံ စသည်တို့ကို လေ့လာကြည့်ရာသည်။ ထိုသို့သီဆိုလေ့လာဖန်များ
 လျှင် အဆိုပါအချက်အလက်တို့သည် မိမိကိုယ်ထဲသို့ စိမ့်ဝင်နေလိမ့်မည်။
 ထိုအခါ ဆေးစက်ကျရာ အရပ်ဖြစ်သကဲ့သို့ဖြစ်လာနိုင်စရာ အကြောင်းရှိ
 သည်။ ထို့ကြောင့် ကိုးခန်းပျို့ကို ဖတ်ပေးပါ။ လောကသာရပျို့ကို ဖတ်ပေး
 ပါ။ နတ်ရှင်နောင်ရတု၊ လက်ဝဲသုန္ဒရရတု၊ စိန္တကျော်သူရတုတို့ကို ဖတ်ပေး
 ပါ။ ထိုပျို့လင်္ကာ ရတုတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လုံးစေ့ပတ်စေ့သိအောင်
 လေ့လာနိုင်လျှင် ကောင်းပါသည်။ မလေ့လာနိုင်လျှင်လည်း ကိစ္စမရှိ။ ဖတ်
 သာဖတ်ပါ။ ဆိုသာဆိုပါ။ အကျင့်ရလာပါလိမ့်မည်။ အထုံပါလာပါလိမ့်
 မည်။

ထိုပျို့လင်္ကာရတုများကို မလေ့လာနိုင်ခင် လွန်ခဲ့သည့်အခန်းများက
 ကျွန်တော်တို့လေ့လာဆွေးနွေးခဲ့သည်တို့ကို ပြန်ဖတ်နိုင်က ပြန်ဖတ်ပါဦး။
 ဖြည်းဖြည်းစဉ်းစား၍ ဖတ်ပါ။ ဖော်ပြပါဇယားကိုလည်း လေ့လာပါ။ ကျွန်ုပ်
 တို့ လေ့လာခဲ့သော ကဗျာဆရာဆယ့်တစ်ဦးတွင် ငါးဦးသည် ကိုယ်တွေ
 ကို ဖွဲ့ဆိုသည်။ ငါးဦးသည် စိတ်တွေကိုဖွဲ့ဆိုသည်။ တစ်ဦးသည် အတွေ့
 နှင့်အတွေ့ကို ဖက်တွဲ၍ ဖွဲ့ဆိုသည်။ ငါးဦးသည် တစ်ခုခုကို အာရုံစိုက်၍
 စီကုံးဖွဲ့နွဲ့သည်။ နှစ်ဦးသည် ဥပမာပြု၍ ခိုင်းနှိုင်းဖွဲ့ဆိုသည်။ ထိုသူတို့သည်
 ကဗျာ၏ အခြေခံအင်္ဂါရပ်များဖြစ်သော (၁)အဖွဲ့နှင့် (၂) ဥပမာတို့ကို အလွန်
 အသုံးနည်းသည်။ ဥပမာ တင်စားမှုကိုကား မသုံးသလောက်ရှိသည်။ ထို
 လစ်ဟင်းချက်တို့ကို ဖြည့်နိုင်မှသာလျှင် ကဗျာကောင်းကို ရေးဖွဲ့သီဆိုနိုင်
 မည်ဟု အမြဲသတိမူထားကြရာသည်။

ကဗျာ
 မြေကိုဖြို၍၊ မိုးကိုမီးတိုက်
 အလွမ်းပိုက်ရာ၊ စေတလ္လာမှ
 ကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာသည်။

မောင်မြူနှင်း၏ ဖော်ပြပါကဗျာတွင် စွမ်းအင်ခွန်အားကြီးစွာပါသည်။
 ကဗျာတိုတွင် အားများများထည့်လိုလျှင် အလွန်ဂရုစိုက်ရသည်။ လုံးပိုမပါ

ရ။ ပီသမှုလည်း ရှိရသည်။ အမှားအတိမ်းမခံ။

မြေကိုဖြိုသည်ဆိုသော စကားသည် နေရာမကျဟု ထင်သည်။ တောင်ကို ဖြိုသည်ဟု ဆိုလျှင် သင့်နိုးရာသည်။ 'သည်တောင်ကို မောင်ဖြိုပါ့မယ်၊ မြင်းမိုမို့လား' ဆိုသည်ကိုထောက်။ မိုးကိုမီးတိုက်ဆိုသည်မှာ သင့်လျော်ပေသည်။ ပြောရိုးပြောစဉ်မှာကား မိုးကို ဒူးနှင့်တိုက်သည်ဟု ဖြစ်သည်။ အလွမ်းပိုက်ရာ၊ စေတလွှာမှ ဆိုသည်တို့ကို နားမလည်နိုင်ပါ။ အကျဉ်းချုံးမှု လွန်နေလေသလားမသိ။

* * *

ကြယ်ကြွေသောညအကြောင်း

ညသည် ဆိတ်၏
လရိပ်မှုန်လဲ့၊ လေပြေသွဲ့စဉ်
ကြွေခဲ့ကြယ်ပုံ၊ ဖြစ်ကြောင်းစုံကို
အရုဏ်တက်မှ သိရသည်။
အကြောင်းခြင်းရာ
ပွေရာစစ်ကြော၊ ပြန်၍ပြောမှု
စိတ်မောလူပန်း၊ မရွှင်လန်းတည့်
ညချမ်းရိပ်ခို၊ ကြယ်မြေမျိုစဉ်
စာဆိုသေခဲ့လေသည်တကား။

မောင်မျိုးသက် (ဟင်္သာတ) ၏ အထက်ပါကဗျာတွင် ဆွဲငင်ဓာတ်ပါပါသည်။ သို့သော် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပီပီသသမရှိဟု ထင်မိသည်။ စာဆိုသေသည့် အတိတ်နိမိတ်အဖြစ်ဖြင့် ကြယ်များကြွေသည်ဟု ဆိုလိုပုံရသည်။ သို့ဖြစ်က ဤထက် ရှင်းအောင်ရေးနိုင်လျှင် ကောင်းပေမည်။

လရိပ်မှုန်လဲ့ ဟု ဆိုရာတွင် လရောင်က မှုန်လဲ့သည်လား၊ တိမ်ရိပ်က မှုန်လဲ့သည်လား၊ လေပြေကို-ရွှေပြည်ဌာန ဝေးသော်ကြောင့်။ လေပြည်လာက အေးသော်ကြောင့်။ နေခြည်ဖြာမှနွေးသော်ကြောင့်ဟု လက်ဝဲသုန္ဒရ အမတ်ကြီး စပ်ဆိုသည်နှင့် ဆက်စပ်ကြည့်ပါ။ ကြယ်မြေမျိုစဉ်ဆိုသော

စကားသည် ခုံထည်ပါပေသည်။ သို့သော် ကြယ်ကြွေသည်ကို ပြောလို
သည်ဆိုပါက နေရာမကျဟု ထင်သည်။ ကြယ်ကြွေသည်ကား မြေပေါ်သို့
ကျလာသည်ဟု ထင်ရရှိသည်။ မြေထဲသို့ ငုပ်ဝင်သွားသည်ဟု မထင်မိ
ကြ။ ငုပ်ဝင်သွားမှသာလျှင် မြေမျိုသည်ဟု ဆိုကောင်းရာသည်။

* * *

မှားသည့်ဝှန်

မိုးမြင့်မြင့်မှ

ကြွေလွင့်ကျလှ၊ ငွေကြယ်လွှာအား

မြေမှာတွေ့ငြား၊ ထင်ယောင်မှားနှင့်

ပြေးလွှားရှာဖွေ၊ ကိုယ့်ဖြစ်ထွေကို

မိုးနေကြယ်များ၊ ရယ်သံကြားမှ

ရှက်အားသန်သန် ငိုမိသည်။

ကိုကိုအောင် (မော်ကျွန်း)၏ အထက်ပါကဗျာတွင် အစောင်းအရိပ်၊
အလျှို၊ အဝှက်များ ပါနေသည်ဟု ထင်သည်။ တိုက်ရိုက်မပြောမူ၍ သွယ်
ဝိုက် စောင်းရိပ်လိုက်ပုံမှာ အတော်ပီရိသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ငွေကြယ်လွှာ ဟု သုံးထားသည်ကိုကား စဉ်းစားသင့်သည်။ ရှေ့ကာရန်
လှာနှင့် နောက်ကာရန် မှာ တို့ကို ငဲ့၍ လွှာဟု ရေးလိုက်ရလေသလား။
သို့မဟုတ် ကြွေကျလာသော ကြယ်တို့ကို စက္ကူသဖွယ် အချပ်အလွှာအနေ
နှင့် ကိုကိုအောင် မြင်လေသလား။ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ မှားသည့်ဝှန် ဆိုသော
ကဗျာအမည်တွင် ဝှန်-က ဘာကိုဆိုလိုပါသလဲ။

* * *

တံငါမာန်
 လေမုန်ရစ်၍
 ချွန်းထစ်ရိုက်ခွင်း၊ မိုးထန်ပြင်းသော်
 မြစ်တွင်းဂယက် လှိုင်သတည်း။
 တံငါပျိုလည်း၊ လှေအိုစီး၍
 သည်းသည်းမောက်မောက်၊ လှိုင်းလွေ့လောက်ကို
 မကြောက်မလန့် ပြိုင်သတည်း။

ရွှေမိန်နတ်စည်၏ အထက်ပါကဗျာတွင် အားကျစရာ အနက်ပါသည်။ တံငါပျို၏သတ္တိကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် လေကြီးမိုးကြီးနှင့် ဖက်တွဲ၍ ဖော်ပြထားသည်မှာ နေရာကျသည်။

သို့သော် စကားသုံးနှင့် ကာရန်တို့ကို ဆွေးနွေးရန်လိုသည်။ လေမုန်ရစ်၍ ဆိုရာတွင် လေမုန်တိုင်းရစ်ပတ်၍ သို့မဟုတ်၊ လေသည် ဆင်ကဲ့သို့ မုန်ယစ်၍ဟု နှစ်မျိုးနှစ်ဝ သံသယဖြစ်ဖွယ်ရှိနေသည်။ နောက်နည်းဟုဆိုလျှင် ယပက်လက်နှင့် ယစ်ချိမ့်မည်။ လှိုင်းလွေ့လောက်ကို ဆိုသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်မထင်ရှား။ အသုံးရှိ မရှိ မသိရ။

ကာရန်အရာတွင်-လည်း၊ စီး၊ သည်း တို့ကို သုံးထားသည်။ ရှောင်နိုင်လျှင် ကောင်းမည်။ ကြိုးစားပါ၊ ဝေါဟာရကြွယ်ဝအောင် အားထုတ်ပါ။

* * *

သစ်ရွက်ကြောခန်း
 ညောင်းရွက်ဝါရွှေ၊ နွမ်းညှာခြေကို
 လေပြည်ငဲ့သိမ်း၊ နွဲ့နွဲ့ယိမ်းတွင်
 တိမ်းပါးကြောမူး၊ မြေသိုလူးသည်
 ထူး၍မဆန်းတော့လေပြီ။

ညှာခြေစိမ်းရင့်၊ လေမသင့်ခိုက်
 လွင့်ကြောချက်ချင်း၊ မြေသက်ဆင်းသော်

ရင်တွင်းစိတ်မှာ သတိရ၍
အမျှဝေလိုက်မိတကား။

မောင်ဆွေ (ပုသိမ်) ၏ အထက်ပါကဗျာတွင် သံဝေဂသံပါလျက်ရှိသည်။ ဖတ်ရသူ၏စိတ်တွင် သနားချင်သလို၊ ဝမ်းနည်းချင်သလိုဖြစ်မိသည်။ ခံစားမှုမှာ ပီပီသသမဟုတ်။ ဝိုးတိုးဝါးတားဖြစ်သည်။ အမှည့်တဝင်းဝင်း၊ အကင်းတပြိုက်ပြိုက်ဆိုသည်နှင့် တူသယောင်ယောင် ထင်မိသည်။ ပထမပိုဒ်တွင် သေချိန်တန်၍ သေခြင်းကိုဆိုသည်။ ဒုတိယပိုဒ်တွင် နုနယ်စဉ်သေခြင်းကို ဆိုသည်ထင်ပါသည်။

သို့သော် ထူး၍မဆန်းတော့လေပြီ ဆိုခြင်းကိုကား ထပ်မံပြုပြင်သင့်ပေသည် ထင်သည်။ ထူး၍မဆန်း-ထူးသောကြောင့် မဆန်းဟု ဆိုလိုသလား။ ထူး၍မဆန်း- ထူးလျက်မဆန်းဟု ဆိုလိုသလား။ ထူး၍မဆန်း- မထူးမဆန်းဟု ဆိုလိုသလား။ ၍-ကို သုံးရာတွင် သတိကြီးစွာ ပြုရသည်။

ကြွေးတွင် မူး၏အနက်ကား မည်သည်နည်း။ လူး-ထူး-ကို ငဲ့၍ မူးရပါသလား။ မြေသို့လူးတွင် လူး၏အသုံးမှန်ပါသလား။ ကျွဲသတ္တဝါအိုင်တွင် လူးသည့်သဘောမျိုးဖြင့် သစ်ရွက်ခြောက်များ မြေတွင်လူးပါသလား။ ညှာခြေစိမ်းရင့်တွင် ရင့်အစား နုကိုသုံးနိုင်လျှင် ကောင်းမည်။ သို့သော် သင့်နှင့် လွင့်ကို ငဲ့ရပြန်သည်။ ဤသို့ ငဲ့ကွက်ရမှုမျိုးကို ကြိုးစား၍ရှောင်ပေးပါ။

ရွာသူမှာတော်ပုံ
လာခဲ့လို့ဆို၊ မောင့်ကိုဖြင့် မှာသေး။
ငါးပိငယ်ဖျော်
ဖားကောင်ကြော် ဟင်းချိုစွက်လို့
မယ့်လက်ရာ စားတော်ခွက်ကို
ဆက်မယ်တဲ့လေး။
လာခဲ့လို့ဆို၊ မောင့်ကိုဖြင့် မှာသေး။

လောင်းလှေငယ်ဖြင့်
 ချောင်းရေသွင် နဒီတွင်းမှာ
 သီချင်းကို ခါခါနှောလို့
 ချောမယ်တဲ့လေး။
 လာခဲ့လို့ဆို၊ မောင့်ကိုဖြင့် မှာသေး။
 ရင်ပင့်ဟန်ချီ
 မြောက်လေသီ ရွာဝင်ဦးမှာ
 ရွှင်မြူးစွာ မောင်တစ်ယောက်ကို
 စောင့်မယ်တဲ့လေး။

မောင်နှင်းဝေ၏ အထက်ပါကဗျာကို ဖတ်ရသောအခါ ရွှေဘိုမြောက်
 ဘက်သံ လွမ်းချင်းများကို သတိရမိ၍ မနောဖြူသည့် တောသူတို့ကို လွမ်း
 မိသည်။ မောင်နှင်းဝေသည် ကဗျာပုံသဏ္ဍာန်ကို အချိုးကျကျနှင့် လှပ
 တင့်တယ်အောင် စီစဉ်တတ်ပေသည်။ ကဗျာသုံးပုဒ်ကို ထပ်၍ချလိုက်လျှင်
 ကျပ်ပြားသုံးပြားကို ထပ်၍ချလိုက်သကဲ့သို့ ညီနေပေလိမ့်မည်။

သို့သော် ကာရန်နှင့်စပ်၍ အနည်းငယ် ပြောလိုသည်။ ပထမပုဒ်တွင်
 စွက်-လက်-ခွက်-ဆက်တို့မှာ နီးကပ်လွန်းသည်။ များလွန်းသည်။ အကယ်
 ၍ 'ဖားကောင်ကြော် ဟင်းချိုစွက်လို့၊ မယ့်လက်ရာ စားတော်ပွဲကို၊ နွဲ့စေ့
 မယ်လေး' ဆိုလျှင် အသံပြေသွားမည်လား။ ဆင်ခြင်ရန်ရှိသည်။ တတိယ
 ပုဒ်တွင် ယောက်နှင့် စောင့်ကို ကာရန်ယူထားပုံရသည်။ မသင့်။

အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့်စပ်၍ဆိုရလျှင် ဖားကောင်ကြော်မှာ များလွန်းသည်
 ထင်သည်။ ဖားကောင်ကြော် ကျွေးသည်ကိုတွေ့ဖူးပါသလား၊ ကြားဖူးပါ
 သလား၊ အမွန်အမြတ်အဖြစ် ကျွေးပါသလား။ ထို့ပြင် ဖားကောင်ကြော်
 ဆိုလျှင် ဖားပေါ်သောရာသီနှင့်ဆိုင်သဖြင့် အချိန်ကာလ ကျဉ်းသွားသည်။
 တခြားအမွန်အမြတ် စားဖွယ်တစ်ခုကို ထည့်ရလျှင် သင့်ရာသည်။

သီချင်းကိုနှောသည် ဆိုရာတွင် နှော၏အနက် မည်သည်ပါလဲ။ ဒဂုန်
 တာရာ၏နှော လား။ စကားလုံးကို လှသည်၊ ရွှသည်၊ ကြွသည် ထင်ရုံနှင့်
 မသုံးပါနှင့်။ မိမိကိုယ်တိုင် နားလည်မှ သုံးလျှင် သင့်ပါမည်။ မိမိမှ နား

မလည်လျှင် ကြားသူ နာသူ ဖတ်သူ ရွတ်သူ မည်သို့နားလည်နိုင်ပါမည်
နည်း။ မြောက်လေသီဆိုသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်လည်း မရှင်းပါ။

* * *

မြေနီလမ်းကလေး

ကြိမ်ကြိမ်ခါခါ၊ ဖြတ်နေပါ၍
ဘဇာသို့လှမ်း၊ ဤသည်လမ်းကို
ကျွမ်းကျွမ်းတဝင် ရှိတော့သည်။
သန္တာမြေနီ၊ စ၍ချီကာ
မညီကျင်းထောက်၊ မောက်ရာမောက်၍
အောက်သို့တိမ်ဆင်း၊ ကောက်ကွေ့ခြင်းနှင့်
ဖြောင့်စင်းတစ်ခါ၊ တွင်းချိုင့်ဖြာလျက်
ရိပ်သာဆိုင်းဆိုင်း၊ ပင်မြဲကိုင်းတို့
သိုင်းသိုင်းယှက်မိုး၊ နေမထိုးဘဲ
တိုးတိုးဆိပ်ညှဲ၊ လေရှည်နှင့်
လွင်သံဆွဲလဲ၊ ဘဝင်စွဲ၍
ထုံးမွဲဘုရား၊ ဖြတ်ကျော်သွားက
ပြားပြားယွင်းယို၊ ဇရပ်အိုနှင့်
ညောင်ညိုပင်ကိုင်း၊ ရွက်ပြိုင်းပြိုင်းအုပ်
သင်းချိုင်းသုသာန်၊ ထိုရပ်ဌာန်သို့
ရည်သန်ရှေ့ရှုလေသတည်း။
ကြိမ်ကြိမ်ခါခါ၊ ဖြတ်နေပါ၍
ဘဇာသို့လှမ်း၊ ဤသည်လမ်းကို
ကျွမ်းကျွမ်းတဝင် ရှိတော့သည်။

မောင်တိုးလူ (မုဒုံ)၏ အထက်ပါကဗျာသည် အသံထွက်ရောင်စုံရုပ်
ရှင်ကားကဲ့သို့ အရောင်စုံ၊ အသွင်စုံ၊ အသံစုံနှင့် ပြည့်စုံပေသည်။ သစ်ပင်
ရိပ်များ အုပ်မိုး၍ တွင်းချိုင့် အနိမ့်အဝှမ်းများနှင့် ကောက်တိကောက်ကွေ့

သွားနေသော မြေနီလမ်းကလေး၏ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ပေါ်အောင်ဖော်နိုင်စွမ်း ပေးသည်။ လူသွားပြတ်လပ်၍ ဆိတ်ငြိမ်နေသောလမ်းကို သစ်ခက်သစ်ရွက် ကြားက လေရှဲသံနှင့်ထုံးမွဲဘုရား၏ ထီးတော်မှ ခေါင်းလောင်းသံတို့က အိပ်ပျော်မသွားအောင် လှုပ်နှိုးလျက်ရှိလေသည်။ ဇရပ်အိုနှင့် ညောင်ညိုပင် တို့ကလည်း သုသာန်၏သဘောကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည်။ ဤမျှကား အပေါ်ယံကကြည့်လျှင် သိရသောအဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

သို့သော် ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးကို အစအဆုံးဖတ်၍ ကြည့်လိုက်လျှင်ကား ဘဝသံသရာလည်နေပုံကို မြင်ရပေသည်။ သေလည်းသေရ၊ သေကြလှပြီ ဆိုသော စကားအတိုင်း သတ္တဝါတို့သည် သေလိုက်၊ မွေးလိုက်၊ အိုလိုက်၊ နာလိုက်၊ သေလိုက်နှင့် အကြိမ်ကြိမ်အခါခါ ဤမြေနီလမ်းကလေးကို ဖြတ် သန်းသွားလာဖူးလှပေပြီဖြစ်၍ ဤသုသာန်သွားရာ မြေနီလမ်းကလေးနှင့် အကျွမ်းဝင်လျက်ရှိကြလေပြီဟု နားလည်မိတော့သည်။

စိတ်ကူးကောင်းပေသည်။ စိစဉ်ပုံကောင်းပေသည်။ ဖွဲ့နွဲ့ပုံကောင်းပေ သည်။ သို့သော်လည်း လက်ရာကား ပီပီရီရီမရှိသေးပေ။ အနက်ထပ်များ သည်။ ဥပမာ- မညီကျင်းထောက်၊ မောက်ရာမောက်၍၊ အောက်သို့ တိမ် ဆင်း ဆိုသည်နှင့် တွင်းချိုင့်ဖြာလျက် ဆိုသည်မှာ အနက်တူပင် ဖြစ်တော့ သည်။ ရိပ်သာဆိုင်းဆိုင်း၊ ပင်မြကိုင်းတို့၊ သိုင်းသိုင်းယုက်မိုး၊ နေမထိုးဘဲ ဆိုရာတွင်လည်း အနက်ထက် စကားက ပိုနေလေရောသလားဟု သံသယ ဖြစ်မိသည်။ သိုင်းသိုင်း ဆိုသော စကားလုံးကိုလည်း မတွေ့ဖူး၊ မကြားဖူး သကဲ့သို့ ရှိသည်။

ကောက်ကွေ့ခြင်းနှင့်၊ ဖြောင့်စင်းတစ်ခါ ဆိုရာတွင် ကောက်ကွေ့ခြင်း မှာ (ကျောင်းသုံး သဒ္ဒါနည်းအရ ပြောရလျှင်) စိတ္တဇနာမ်ဖြစ်သည်။ ဖြောင့် စင်းမှာ ကြိယာဖြစ်လေသည်။ နာမ်နှင့်ကြိယာကို ဆက်ထားသည်မှာ မသင့် နိုး။ ကောက်ကွေ့ခြင်းနှင့်၊ ဖြောင့်ခြင်းတစ်ခါဟု နာမ်ချင်းဆက်လျှင်လည်း သင့်နိုးရာသည်။ ကောက်ကွေ့လျှင်း၍၊ ဖြောင့်စင်းတစ်ခါ ဟု ကြိယာချင်း ဆက် လျှင်လည်း သင့်နိုးရာသည်။

တိုးတိုးဆိတ်ညံ့ဟူ၍ စကားနှစ်လုံး တွဲထားသည်မှာ မည်သည်ကြောင့် ဟု မသိရ။ တိုးတိုးမှာ အသံမကျယ်သည်ကို ဆိုသည်။ ဆိတ်ညံ့မှာ အသံ

မရှိသည်ကို ဆိုသည်။

ဆွဲလဲကို ပျို့လင်္ကာတွင် ခေါ်ဝေါ်ဖြည်းဖြည်း၊ ဆည်းလည်း ကျကျ၊ နတ်ငြင်းသံသို့ ဟူ၍ ရေးထုံးပြုသည်ကို သတိမူရာသည်။ လက်ရာ ပီပီရီရီရှိ အောင် ဤကဗျာကို ထပ်တလဲလဲပြင်၍ ရေးသင့်ပေသည်။

လေရှဲသံ၊ ထုံးမွဲဘုရားဆိုသော စကားလုံးတို့ကား တိုတိုနှင့် ထိထိမိမိ ရှိပေသည်။ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်ပေသည်။ လေရှဲသံဆိုရုံနှင့် အသံကိုကြားယောင် မိသည်။ ထုံးမွဲဘုရား ဆိုရုံနှင့် အဆင်းကို မြင်ယောင်မိသည်။

* * *

မြို့စလေ သာပေစွ

၁။ ဦးပုညဟု၊ နာမတွင်ခေါ်
စာပေသမိုင်း၊ ကွန်လှိုင်း လွန်ထင်ပေါ်
ယင်းစာဆိုတော်၊ ရွှင်ပျော်ရာအစစ်
ငယ်စဉ်အခါ၊ ပညာရှာ
စလေမှာပင် ဖြစ်သည်နှင့်လေး။

၂။ မြို့၏တောင်ဘက်၊ ရှုကွက်ကယ်စုံစွာ
ရာသီစဉ်မခန်း၊ ပြည့်လျှမ်းအင်းသာယာ
ညချမ်းချိန်ခါ၊ ဘာသာဘာဝ
ဒေါင်ဒင်သံညာ၊ ကိုတံငါ
ပိုက်လွှာ ရေမှာ ချသည်နှင့်လေး။

၃။ မြောက်တလွှားသို့၊ ရှုစားပါစေချင်
မြန်ပြည့်အသက်၊ ထွန်ယက်ယာတောခွင်
စိမ်းလန်းစိုလွင်၊ ဘဝင်ငြိမ့်လေး
ချိုအေးလှိုင်လှိုင်၊ ရွှန်းမြိုင်မြိုင်
သံပြိုင်တောင်သူတေးငယ်နှင့်လေး။

၄။ အရှေ့ဘက်၌၊ ဦးခိုက်ကြည်ညိုဘွယ်
စေတီတော်ညွန့်ပူ၊ ကွန်မြူးတင့်စမွယ်
ဗုဒ္ဓဂုဏ်ဆယ်၊ တသွယ်သံဃာတိုက်
တရားဒေသနာ၊ ကျမ်းပေစာ
ဝေဆာအာဂုံပိုက်သည်နှင့်လေး။

၅။ မြို့၏အနောက်၊ မျှော်ထောက်ပါလေ
ရောမြစ်ကြော၊ တွန့်မျှောစီးဆင်းနေ
လမ်းပန်းငယ်ပြေ၊ ကုန်လှေသင်္ဘော
ထွက်ဝင်စုန်ဆန်၊ ကူးသန်းပြန်
နောက်ခံစံသည့် တောငယ်နှင့်လေး။

၆။ ပြန်ပြောသာယာ စလေမြို့ကလေး
ဘယာဘေးကွာချမ်းကြည်။

၇။ အံ့ဩစွာသာ အဆွေတို့မနေ
တစ်ခါပြေး လာစမ်းအတည်။

စိုးစိန်မောင်၏ အထက်ပါ စလေမြို့ဘွဲ့ကျာချင်းမှာ အလွန်ပြည့်စုံစွာ ရေးခြယ်ထားသော ပန်းချီကားနှင့်တူသည်။ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်သည်။ ချစ်ခင် ဖွယ်ဖြစ်သည်။ စလေဦးပုညကို သတိရမိစေသည်။ သွားရောက်လည်ပတ် လိုစိတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သို့သော် ရှေးဆရာတို့၏ ကျာချင်းများကဲ့သို့ အချိတ်အဆက်မရှိ၊ ပြတ်တိပြတ်တောင်းဖြစ်တော့သည်။ အောက်ပါ ပဒေ သရာဇာ၏ ကျာချင်းကို ကြည့်ပါ။

၁။ ဆောင်းဦးကာလ၊ နင်းကျသောခါ
တောင်ပိုင်ထဲကို၊ တက်မြဲနွားတစ်ရာ
ဘဲတောင်နွားပြာ၊ နွားဝါချိုကုပ်
တင်ခြင်းချောပြေ၊ အုံးသားရေ
ရစ်ခွေသာ နောက်မြီးကုပ်ကယ်နှင့်လေး။

၂။ တင်ခြည်ထုပ်ကယ်မှာ၊ သုံးတောင်တစ်ထွာ
 ငင်ခလောက်ကြိုး၊ ခွေးရိုးဖောင်းစိကာ
 ခြင်းအုံးတန်ဆာ၊ အင်္ဂါစုံပေါင်း
 အိုးသစ်နီလွင်၊ ခြင်းမှာတင်
 ရေငင်သာ ကရားတောင်းငယ်နှင့်လေး။

၃။ ဆားငဝိလောင်း၊ ပြောင်းရောကြိုးကြယ်
 ဆန် ဆန် ဆန် ကောင်း၊ ဆန်ကောင်းပဲသွယ်သွယ်
 ရောနှောဆောင်သယ်၊ ဓားလွယ် ဓားမ
 ပုဆိုးအင်္ကျီ၊ ပိုးစုံစီ
 ခြည်နီငယ် တင်းတိမ်လှငယ်နှင့်လေး။

၄။ ဆေးကျပ်ကစ၊ မီးခတ်ဆုံပါ
 ယမ်းသာဆိုသည်၊ ယမ်းဆိုပို့နီတျာ
 ခမောက်ရော၊ နေကာမိုးလွတ်
 သိုးနှင့်လဲဘူး၊ (သာလွန်ထူး)
 အံ့ကျူး၊ တောင်ဝါး ပပ်ကယ်နှင့်လေး။

၅။ အဝတ်ကယ် စုံညီလင်
 ဆင်ယင်ပြီးတော့သည်။

၆။ တောင်မ တောင်ပိုင်ရွာ
 တက်ခါနီးတော့သည်။

အထက်ပါ တျာချင်းတွင် အချိတ်အဆက်များကို ကြည့်ပါ။ အပိုဒ်
 ၁ နှင့် ၂ ကို ကုပ်နှင့် ထုပ်က ဆက်သည်။ ၂ နှင့် ၃ ကို တောင်း နှင့်
 လောင်း က ဆက်သည်။ ၃ နှင့် ၄ ကို လှ နှင့် စ က ဆက်သည်။ ၄ နှင့်
 ၅ ကို ပပ် နှင့် ဝတ်က ဆက်သည်။ ၅ နှင့် ၆ ကို ပြီးနှင့်နီးက ဆက်

သည်။ ဤအဆက်မျိုး စိုးစိန်မောင်၏ တျာချင်းတွင် ရှိပါ၏လား။

* * *

ဤတွင် စာစပ်စာဆို ဝါသနာထုံသူတို့ ဗဟုသုတ ဖြစ်စေရန် ရှေးက အဖြစ်အပျက်တစ်ရပ်ကို ဖော်ပြလိုပေသည်။

အမရပူရ ကောင်းစားစဉ်အခါက တောထွက် ဦးပဉ္စင်းကြီးတစ်ပါး သည် ဘုရင်မင်းတရား၏ ဘုန်းတော်ဖွဲ့ကို စီကုံးကာ စာဆိုတော်ဖြစ်ရန် စိတ်ကူးသည်ဟူသတတ်။ သီတင်းသုံးဖော်ရဟန်းများက ထိုဘုန်းတော်ဖွဲ့ ကို ကြားနာပါရစေဟု တောင်းပန်သောအခါ အောက်ပါအတိုင်း ရွတ်ဆိုပြ သည် ဟူသတတ်။

အမရပူရ၊ ရွှေမြို့တော်ပါ
ဒီပါသောင်းလုံး၊ ဖက်နှုန်းမရှိ
မိဖုရားနှင့်၊ သားချစ်သမီး
ဆင် ထီး မြင်းမ၊ မောင်းမကိုယ်လုပ်
မှူးကြီးမတ်ရာ၊ ခံစားရာတည့်
အင်မတန်ဘုန်း၊ ရွှေတုံး ငွေတုံး
လွန်ပေါများ၍၊ ရာဇပလ္လင်ပေါ်မှာ
အာဏာလက်ရုံး၊ မိုးသို့ချန်း၍
ထီးဖြူဆောင်းသည်
တန်ခိုးကြီးတဲ့ ရှင်ဘုရင်ပါဘုရား။

ထိုဘုန်းတော်ဖွဲ့ကို ကြားရသောအခါ သီတင်းသုံးဖော်တို့သည် များစွာ ရယ်မောကြ၍ 'ငါ့ရှင် ရေးသားစီကုံးပုံနှင့် စာဆိုတော်မဖြစ်နိုင်၊ ရဟန်းဘဝ တွင်ပင် ဆက်လက်နေပါဘိ' ဟု တားမြစ်တော်မူကြရသည် ဟူသတတ်။

အခန်း ၄

အိုဘွဲ့ဘယ်၊ အိုဘွဲ့ သမီးတော်
နတ်သော်ပုံမယွင်း။

အိုဘွဲ့ဘယ်၊ အိုဘွဲ့သမီးတော်
ရွှေလှော်သွန်းပုံဆင်း။

အိုဘွဲ့ဘယ်၊ အိုဘွဲ့ သမီးတော်
စန္ဒော်လနယ်ဝင်း။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရအလောင်းသူငယ်သည် ဆယ်နှစ်အရွယ်တွင် မင်း
သမီးငယ်တစ်ပါးကို ကြည့်၍ အထက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့ဆိုသည်ဟု ပြောစဉ်
ရှိသည်။ မင်းသမီးငယ်သည် နတ်သမီးနှင့်တူသည်။ ရွှေစင်ရုပ်နှင့်တူသည်။
လသော်တာနှင့်တူသည်ဟု ဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်သည်။ မင်းသမီး၏ ချစ်ဖွယ်သော
ဂုဏ်နှင့်နတ်သမီး၊ ရွှေစင်ရုပ်၊ လသော်တာတို့၏ ချစ်ဖွယ်သော ဂုဏ် တူ
သည်ကို ခိုင်းနှိုင်း၍ စကားတန်ဆာဆင်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ မင်းသမီးက
လေး ချစ်စရာကောင်းသည်ဟု ဆိုသည်ထက် နတ်သမီးလိုချစ်စရာကောင်း
သည်။ ရွှေစင်ရုပ်လို ချစ်စရာကောင်းသည်။ လသော်ကာလို ချစ်စရာကောင်း

သည်ဟု ခိုင်းနှိုင်းပြောဆိုသည်က ပို၍ထိမိသည်။

တစ်ဆယ့်ခြောက်နှစ်အရွယ် ကိုရှင်ရဋ္ဌသာရ စိကုံးနှုန်းဖွဲ့သော ဘူရိဒတ်
လင်္ကာကြီးတွင် ဤသို့ခိုင်းနှိုင်း၍ စကားတန်ဆာဆင်ထားပုံမျိုးကို အများ
အပြားတွေ့ရပေသည်။ အဓိပ္ပာယ်လွယ်ကူသဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့က ဝင်စွက် ဖွင့်ပြ
ရန် လိုမည်မထင်ပါ။

(၁)

မင်းမရှိသည်၊ အကြင်ပြည်ကား
မတည်နိုင်စွမ်း၊ ကွပ်မဲကြမ်းသို့
ပရမ်းပတာ၊ ဖြစ်တို့ရာ၏။ *၄၆။

(၂)

ဝမ်းထဲမဖြောင့်၊ စောင်းလျားဖြောင့်သို့
စထောင့်စယွန်း၊ နှလုံးဆန်းသား
ရေးငန်းမမျှော်၊ လူမတော်နှင့်။ *၆၂။

(၃)

ချစ်ကြီးထုံး၍၊ နှလုံးမပြား
ကိုယ်ကားနှစ်ထွေ၊ ကြာနှင့်ရေသို့။ *၄၀။

(၄)

လူတို့သနင်း၊ မင်းဟူသည်ကား
မရှည်အသက်၊ ဆူးနှင့်ဖက်သို့
ညက်ညက်ကျေလေ စမြဲတည်း။ *၃၁၆။

(၅)

ဆင်းဝါလျှံပြောင်၊ မြဲတန်ဆောင်သို့
ကိုယ်ရောင်ထွန်းညီး၊ ရှင်သမီးနှင့်။ *၁၂၄။

(၆)

မညှိုးရောင်ဝင်း၊ သောက်ရှူးဆင်းသို့
လူမင်းသည်းချား၊ ပျိုဖွံ့ထွားကို။ *၁၄၈။

(၇)

အင်္ဂါကြန်စုံ၊ ရွှေကြေးပုံသို့
ရူတုံမငြီး၊ ချစ်သမီးကို။ *၄၄။

(၈)

ကြာပုံချိန်သင့်၊ လန်းလန်းပွင့်သို့
လှတင့်ဆန်းထူး၊ မမြင်ဘူးသည်
သားဦးဖွားလတ်တုံသတည်း။ *၁၈၉။

(၉)

ရိတုံမျက်ရည်၊ နှင်းဆီးလည်သို့
ဆည်လည်းမစဲ၊ ကျေကွဲလွန်ပြင်း။ *၆၇။

(၁၀)

မသက်မသာ၊ လွန်ကြင်နာလျက်
စမ်းရေထွက်သို့၊ မျက်ခွက်ပြည့်မျှ
ရွမ်းရွမ်းကျသည်၊ ယိုမျက်ရည်နှင့်။ *၆၈။

(၁၁)

မြတ်စွာမိမင်း၊ လွမ်းမိခြင်းကား
ရေတွင်းလက်ယက်၊ စီးလာထွက်သို့
ပြိုက်စက်မျက်ရည်၊ ဆည်လည်းမစဲ။ *၂၃၈။

(၁၂)

ငါမွေးသည့်များက၊ ငါ့ကိုခြောက်သို့
မကြောက်လှည့်ငြား၊ သွပ်မူထားနှင့်
ငါ့သားဟူသည်၊ အမည်တွင်ကာ
လိမ္မာချို့တဲ့၊ အကျင့်မဲ့ကို
ငင်ခဲ့ရွတ်ရွတ်၊ ဟယ်အမတ်တို့။ *၁၉၇။

(၁၃)

ပျားစားလက်ဆေး၊ လျှောလျှောပြေးသို့
ရှေးကတင်ဘူး၊ ငါ့ကျေးဇူးကို
ထိမ်မြူးသောထွေ၊ ရှင်းရှင်းချေ၍။ *၄၁၀။

(၁၄)

ပြစ်မှားသောထွေ၊ ကျေးဇူးချေမှု
ရေသို့လည်းခန်း၊ ပန်းသို့လည်းညှိုး
မိုးသို့လည်းခေါင်၊ မီးသို့လောင်၍
အိမ်ထောင်ခမ်းနား၊ စီးပွားမရှိ။ *၄၁၁။

(၁၅)

ငါနတ်သားကို၊ ဖဝါးဆူလှယ်
သားရေနယ်သို့ အလမ္မာယ်ပုဏ္ဏား
ခွန်အားထန်ပြင်း၊ သိပ်သိပ်နင်းသည်။ *၄၂၈။

(၁၆)

ရှားမီးခဲတွင်၊ ဖယောင်းကင်သို့
ကြောခြင်သိမ့်သိမ့်၊ ဖိမ့်ဖိမ့်လတုန်
ဆွေဆွေခုန်မျှ၊ ဆူမှုန်သည်းပွတ်။ *၃၇၄။

ဆယ့်ခြောက်နှစ်သား ကိုရှင်ရဋ္ဌသာရသည် အထက်ပါစာတို့ကို မိမိ ကိုယ်တွေ့ဖြင့် ပေါင်းစပ်၍ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ခိုင်းနှိုင်းကာ စကားတန်ဆာဆင် ခဲ့ပေသည်။ ဤသို့ရေးသားပုံကို ဥပမာအလင်္ကာဟု ခေါ်သည်။ ဥပမာ အလင်္ကာသည် ကဗျာကောင်းတို့၏အရေးကြီးသော အင်္ဂါတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စာရေး၊ စာဆို ဝါသနာပါကြသောသူတို့သည် မိမိတို့ပတ်ဝန်း ကျင်တွင် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဖြစ်ပျက်နေကြသော ဥပမာများကို ကြည့်တတ်ကြ ရာသည်။ မြင်တတ်ကြရာသည်။ ရှုတတ်ကြရာသည်။ ထို့နောက် မိမိတို့ ကဗျာကို ဥပမာ ဥပမေယျတို့နှင့် တန်ဆာဆင်ကာ ဝေဝေဆာဆာ ရေးသား ဖွဲ့ဆိုကြရာသည်။ သို့မှလည်း ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရတို့ ခြေရာကို နင်းရာရောက် ပေမည်။

* * *

ကိုရှင်ရဋ္ဌသာရသည် ဥပမာများကို မည်သည်ကရပါသနည်း။ ခက် ခက်ခဲခဲ ရှာယူရပါသလား။ စစ်ဆေးကြည့်သင့်သည်။

(၁) တွင် အကွပ်မဲ့သောကြမ်းကို သုံးထားသည်။ ယခုခေတ်အိမ်များ တွင် ကြမ်းပျဉ်ကို သံရိုက်သဖြင့် အကွပ်ကို နားလည်ရန် ခဲယဉ်းသော် လည်း ရှင်ရဋ္ဌသာရအဖို့ မခဲယဉ်းပါ။ အိမ်တော်၊ နန်းတော်များမှာပင် အကွပ် နှင့်ကြမ်းကို သုံးကြပါသည်။ အကွပ်မရှိသောကြမ်း ပရမ်းပတာဖြစ်သည်ကို လူတိုင်းပင် တွေ့ဖူးပေမည်။ ကြမ်းကျွဲ၍ ဒူးပြဲဖူးသူလည်း အများပင် ဖြစ် ပေမည်။ သို့သော် ရှင်ရဋ္ဌသာရကဲ့သို့ ဥပမာခိုင်းနှိုင်း၍ ပြောဖို့ရန်ကား သတိ ရချင်မှ ရကြပေမည်။ ယခုအခါတွင်မူ ရှင်ရဋ္ဌသာရ၏စာကြောင့် ‘အကွပ် မဲ့ကြမ်း၊ ပရမ်းပတာ’ ဟု စကားပုံတွင်လျက်ရှိလေပြီ။

(၂) တွင် လူယုတ်မာတို့၏ စိတ်နှလုံးသည် ချောချောမွတ်မွတ်မဟုတ်။ စောင်းလျားသီးကဲ့သို့ အမြောင့်တွေနှင့် ကောက်ကောက်ကွေ့ကွေ့ဖြစ်သည် ဟု ခိုင်းနှိုင်းထားရာမှာလည်း ဥပမာကို ဝေးဝေးလံလံ ရှာယူရသည် မဟုတ် ပါ။ ဥယျာဉ်ဝင်းခြံထဲတွင် တွေ့နေကျ စောင်းလျားသီး ဖြစ်လေသည်။

(၃) တွင် လင်နှင့်မယားသည် တစ်စိတ်တည်း တစ်ဝမ်းတည်းဖြစ်၍ ရေနှင့်ကြာကဲ့သို့ဖြစ်သည်ဟု ခိုင်းနှိုင်းထားချက်မှာလည်း ခဲယဉ်းသည်မဟုတ်

ပါ။ သို့သော် အလွန်အချက်ပိုင်ပေသည်။ ရေရှိမှ ကြာပွင့်သည်။ ကြာရှိမှ ရေတင့်သည်။ ရေသည် ကြာကိုကျေးဇူးပြုသည်။ ကြာသည် ရေကိုကျေးဇူးပြုသည်။ ထိုနည်းတူစွာ လင်နှင့်မယားသည် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ကျေးဇူးပြုသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

(၄) တွင် တိုင်းသူပြည်သားနှင့် မင်းစိုးရာဇာတို့မှာ ဆူးနှင့်ဖက်ကဲ့သို့ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထားသည်။ ဆူးပေါ်ဖက်ကျလည်း ဖက်ပေါက်၊ ဖက်ပေါ်ဆူးကျလည်း ဖက်ပေါက်သကဲ့သို့ တိုင်းသူပြည်သားများမှာ အနာဘက်ကချည်း ဖြစ်သည်။ မင်းစိုးရာဇာမှာ အသာဘက်ကချည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

(၅) (၆) (၇)တို့တွင် မင်းသမီးကို တန်ဆောင်ဆီမီးနှင့်လည်းကောင်း၊ သောက်ရှူးကြယ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ရွှေကြေးမုံနှင့်လည်းကောင်း ခိုင်းနှိုင်းထားသည်မှာလည်း ထိထိမိမိ ပိပိပြားပြားရှိသလောက် ထူးထူးထွေထွေ ရှာယူရသော ဥပမာများမဟုတ်ပေ။

(၈)တွင် ကြာငုံသည် အချိန်ရောက်သောအခါ ပွင့်သကဲ့သို့ သားငယ်သည် လစေ့သောအခါ ဖွားသည်ဟု ခိုင်းနှိုင်းထားသည်။ ခဲခဲယဉ်းယဉ်းရှိပါသလား။

(၉) (၁၀) (၁၁) တို့တွင် မျက်ရည်ကျ ငိုယိုသည်ကို ဆီးနှင်းပေါက်များ ကျသည်နှင့်လည်းကောင်း၊ စမ်းရေထွက်သည်နှင့်လည်းကောင်း၊ သဲသောင်တွင် လက်ဖြင့်ယက်၍ တွင်းတူးသောအခါ ရေစိမ့်ယိုထွက်သည်နှင့်လည်းကောင်း ခိုင်းနှိုင်းထားသည်ကို စာရှုသူသည် လွယ်လွယ်ကူကူနားလည်၍ သဘောမကျဘဲနေနိုင်ပါမည်လော။

(၁၂) (၁၃) တို့တွင်ပါသော ဥပမာတို့မှာ ကိုရှင်ရဋ္ဌသာရတို့ခေတ်တွင် စကားပုံအဖြစ်သို့ ရောက်နေပြီဟု ထင်မိသည်။ ထိုစကားပုံများကို ကိုရှင်က မိမိကဗျာတွင် ဆီလျော်စွာ ထည့်သွင်းစပ်ဆိုထားသည်ဟု ယူဆလိုပါသည်။

(၁၄) တွင် ရေသို့လည်း ခန်း၊ ပန်းသို့လည်း ညှိုး၊ မိုးသို့လည်း ခေါင်၊ မီးသို့လောင်၍ဟု ဖွဲ့ထားသည်မှာ ဥပမာအများကို စကားအနည်းနှင့် အကွက်စေ့ တိကျအောင် ဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်သည်။ စကားနည်းသလောက် အသားပါသည်။ စကားလေးလုံး ဥပမာတစ်ခုနှင့် ဥပမာလေးခုကို ဆက်

တိုက် ခိုင်းနှိုင်းသုံးစွဲထားသည်မှာ အားကျစရာကောင်းသည်။ ခန်း-ညှိုး-ခေါင်-လောင် ဆိုသော ကြိယာတို့မှာ ကာရန်ကို ငဲ့၍တော်ရာက ဆွဲယူထားရသော အနက်မပီသသည့် မဆီဆိုင်သောကြိယာမျိုးမဟုတ်။ အနက်ပီသဆီဆိုင်သော ကြိယာများဖြစ်သည်ကို သတိမူကြရာသည်။

(၁၅) တွင် ဘူရိဒတ် နဂါးမင်းကို အလမွာယ်ပုဏ္ဏားက ခြေထောက်နှင့် နင်းပုံကို သားရေနယ်သမား သားရေနယ်ပုံနှင့် ခိုင်းနှိုင်းထားသည်မှာ လည်း အလွန်ကောင်းသည်။

(၁၆) တွင် အသည်းနှလုံး ဖိမ့်ဖိမ့်တုန် ဆွေဆွေခုန်ပုံကို ရှားနှစ်မီးကျိုးတွင် ပျားဖယောင်းကို ကင်သောအခါ ဖြစ်လာပုံနှင့် ခိုင်းနှိုင်းထားသည်။ ဥပမာ ထိမထိ၊ မိမိကို သိလိုလျှင် အိမ်တွင်ရှိသော ဖယောင်းတိုင်တစ်ချောင်းကို မီးကျိုးကောင်းကောင်းနှင့် ကင်ကြည့်ပါ။ သိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

အထက်ပါ အခြင်းအရာများကို လူတိုင်းလူတိုင်း နေ့စဉ်နှင့်အမျှ မြင်တွေ့နေရသည်ပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း သတိမမူမိကြ။ ကိုရှင်ရဋ္ဌသာရကမူ သတိမူမိရုံတွင်မက မိမိစီကုံးသော ပျို့လင်္ကာတွင် ဥပမာအဖြစ်ဖြင့်ပင် သုံးနှုန်းလိုက်လေသည်။ ဤသည်ပင်လျှင် လူသာမန်နှင့် ကဗျာဆရာတို့၏ ခြားနားချက်ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် စာရေးစာဆို ဝါသနာပါကြသော သူတို့သည် လောကအဖြစ်အပျက်ကို လေ့လာ၍ ရှေးဆရာများ သုံးစွဲခဲ့သော ဥပမာများမှ ကြွင်းကျန်ရစ်ခဲ့သည့် ဥပမာများကို ကောက်သင်းကောက်ကာ မိမိတို့ကဗျာတွင် ထည့်သုံးနိုင်ရအောင် ကြိုးစားကြရန် ထပ်မံတိုက်တွန်းလိုပါသည်။

* * *

လမသာသော်လည်း

- ၁။ လောကလူရွာ၊ သည်ကမ္ဘာကို
- ၂။ ဘော်သာဒွာသွေး
- ၃။ ရောင်မပေးလို၊ ရောင်ပြေးခိုလည်း
- ၄။ ထိုထိုကြယ်မင်း၊ ပုလဲပွင့်တို့
- ၅။ ရွန်းတင့်ရောင်ဝါ လင်းလိမ့်တကား။

မောင်ဝင်းသန့် (လောပိတ)၏ကဗျာမှာ ချစ်စရာကလေးဖြစ်ပါသည်။ မျက်စိအတွက် ရူပါရုံအကွက်ကလေးများဖြင့် ဝင်းလက်လျက်ရှိပါသည်။

သို့သော် စကားလုံးဘက်က ကြည့်လျှင် ပျစ်သည့်နေရာ ပျစ်၍ ကျ သည့်နေရာကျနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ (၁)တွင် လောက၊ လူ့ရွာ၊ ကမ္ဘာ ဆိုသော ပရိယာယ်သုံးလုံး ဆက်တွဲထားသည်ကို ပျစ်သည်ဟု ဆိုချင်သည်။ စာကလေး၏ ခြေထောက်ကို ကျားခေါင်းလက်ကောက်ကြီး ဝတ်ပေးသည် နှင့် မတူပါလား။ (၃) ကိုလည်း ပျစ်သည်ပင် ထင်မိသည်။

(၂) တွင် ဘော်သာခွာသွေး ဆိုသည်မှာ မပီသပါ။ လ၏အရောင် ကို ဘော်သာခွာသွေးဟု ခိုင်းနှိုင်း၍လည်းကောင်း၊ တင်စား၍လည်းကောင်း သုံးကြသော်လည်း ဘော်သာခွာသွေးဆိုရုံနှင့် လဟု အဓိပ္ပာယ်မရောက်သေး ဟု ထင်ပါသည်။ (၄) တွင် ပုလဲပွင့်နှင့်တူသောကြယ်ဟု အပြည့်အစုံ ဆို သကဲ့သို့ (၂) တွင်လည်း ဘော်သာခွာသွေးနှင့်တူသောလဟု ဆိုနိုင်လျှင် ကောင်းပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ပင် ဆိုဦးတော့၊ နေရာမကျသေး။ အဘယ့် ကြောင့်ဆိုသော် ဘော်သာခွာသွေး ဆိုသည်မှာ ငွေသတ္တု၏အရောင်ဟု ဆို လိုသည်။ ကြယ်သည် ပုလဲပွင့်နှင့်တူသည်။ လသည် ငွေရောင်နှင့်တူသည် ဟု ခိုင်းနှိုင်းလျှင် အဆက်မတည့်။ ရှေ့နောက်မညီ။ ကြယ်သည် ပုလဲပွင့် နှင့်တူသည်။ လသည် ငွေလင်ပန်းနှင့် တူသည်ဟု ခိုင်းနှိုင်းမှ အဆက်တည့် ရာသည်။ ရှေ့နောက် ညီရာသည်။

တစ်ဖန် ကြယ်မင်း ဆိုသည်ကို စဉ်းစားရာသည်။ ကြယ်သာမန်ကိုပင် ကြယ်မင်းဟု ဆိုလိုသလား။ မသင့်နိုး။ သူ့ထက်ကြီးသော ကြယ်များရှိသေး သည်။ ထိုမျှမကသေး၊ လကို ပါဠိတွင် နက္ခတ္တရာဇာ(ကြယ်တို့၏မင်း)၊ တာရိန္ဒ(ကြယ်တို့၏သခင်) တာရာပတိ(ကြယ်တို့၏အရှင်) ဟု အသုံး အနှုန်းရှိသည်။ ယင်းတို့နှင့် ထွေးယှက်ရောများဖွယ်ရှိသည်။

* * *

စောင့်၍ ကြိုမည်

သုံးနှင့်လေးနှိုင်း၊ သင်ကျောခိုင်းလည်း
အဝိုင်းကမ္ဘာ၊ တစ်နေရာတွင်
ကျွန်အရှင်နှင့် ဆုံးဦးမည်။

စပယ်(မန္တလေး)၏ ကဗျာမှာ အတွေးကောင်းကလေးတစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း သုံးနှင့်လေးနှိုင်းဆိုသည်ကို နားလည်နိုင်သူ နည်းလိမ့်မည် ထင်သည်။ အများနားမလည်နိုင်သည်ကို မသုံးလျှင် ကောင်းသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုသော် အများနားလည်နိုင်သည်ကို သုံးလျှင်ကောင်းသည်။ ကမ္ဘာကြီးကို အဝိုင်းဟုဆိုသည်မှာ မြေပုံကိုကြည့်၍ ဆိုပုံရသည်။ ကမ္ဘာဝိုင်းမဟုတ်၊ ကမ္ဘာလုံးဖြစ်သည်ကို သတိလစ်သွားပုံရသည်။ ဤကဗျာကလေးသည် သံသရာလည်ပုံကို ဖော်ပြထားသော ကဗျာကလေးလေလား ဟု တွေးထင်စရာ ရှိနေပေသည်။

* * *

လွမ်းလင်္ကာ ရေမှာမျောရွာရ

- ၁။ သင်္ဘောရွေရွေ၊ မြစ်ကွေ့ကွေ့နှင့်
- ၂။ ဝန်းဝှေ့သုတ်ဖြူး၊ လေလျင်မြူး၍
- ၃။ လွန်လူးရွရွ၊ လှိုင်းကြွကြွကို
- ၄။ မြင်ရပြန်လျှင် လွမ်းချင်ချင်လည်း
- ၅။ ဝမ်းတွင်ပြည့်လှာ၊ ကိုယ့်လင်္ကာကို
- ၆။ ရေမှာစီချ၊ မျောလိုက်ရသည်
- ၇။ နမမျက်မည် စိုးသောကြောင့်။

ကိုကိုအောင် (မော်ကျွန်း)၏ ကဗျာသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သားတို့ အတွက် ဟင်းခွက်ကောင်းတစ်ခုဖြစ်ပေမည်။ ခံတွင်းတွေ့စရာပေ။

(၂)တွင် ဝန်းဝှေ့သုတ်ဖြူး၊ လေလျင်မြူး၍ ဆိုသော ၂ ပိုဒ်မှာ အားနည်းသည်ဟု ထင်သည်။ ဝန်းဝှေ့ဆိုသော ကြိယာသည် လေပွေလေရူး၏

လက္ခဏာကို ပြသည်။ မြစ်ရိုး၊ ချောင်းရိုးတွင် လေပွေလေရူးတိုက်ပါ သလား။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် လေပွေလေရူးသည် ဘယ်ရာသီတွင် ဘယ်အရပ်မျိုး၌ ဘယ်အကြောင်းကြောင့် တိုက်ခတ်ပါသနည်း။ စဉ်းစား ကြည့်ပါ။ မြစ်ကကွေ့၍ လေကဝန်းဝန်းဝေ့ရသည်ဟု ဖြေလျှင် ဖြေဖွယ်ရှိသည်။ သို့သော် မြစ်ကကွေ့ရုံသာကွေ့သည်။ လေကမူ စက်ဝိုင်းကဲ့သို့ ဗွေလှည့်၍ သွားသည်။ နေရာမကျ။ လေလျင်မြူး၍ ဆိုရာတွင်လည်း လျင်နှင့်မြူးမှာ မမျှတဟု ထင်သည်။ လျင်မှာ အဟုန်ပြင်းသည်ကို ပြသည်။ မြူးမှာ သာ ယာငြိမ်လေးသည်ကို ပြသည်။ မီးစတစ်ဖက် ရေမှုတ်တစ်ဖက်ကဲ့သို့ မဖြစ် ပေလော။

(၄) လည်း ပေါ့ပေါ့ဆဆရှိသည် ထင်မိသည်။ မြင်ရပြန်လျှင်-ဆိုရာ ၌ ပြန်-ကို ဘာကြောင့်ထည့်ထားရပါသနည်း။ ယခင်တစ်ကြိမ်လုပ်ဖူးပြီးမှ နောက်တစ်ကြိမ် လုပ်သည်ကို ပြန်-နှင့်တွဲရသည်။ ယခင်က အကြိမ်ကြိမ် မြင်ဖူး၍ ယခု ပြန်-ကို ထည့်သည်ဟု ဆင်ခြေပေးနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဆင်ခြင်ပေးရုံနှင့် ဤပြဿနာ မပြေနိုင်ပေ။ လွမ်းချင်ချင်-ဟု ချင်ကို နှစ်လုံး ထပ်ထားသည်မှာလည်း မကောင်း။ လွမ်းချင်သည်-နှင့် လွမ်းချင်ချင်- အဓိပ္ပာယ်တူပါသလား။ လွမ်းချင်သည်ဆိုလျှင် တိကျသည်။ လွမ်းချင်ချင် ဆိုလျှင် မတိကျ။ လွမ်းချင်သလိုရှိသည်။ တကယ်လွမ်းချင်မှ လွမ်းပေမည်။

တစ်ဖန် အဓိပ္ပာယ် အဆက်အစပ်ကို ကြည့်ကြည့်စို့။ လှိုင်းကိုမြင်သော အခါတွင် လွမ်းချင်သည်။ သို့သော်လည်း (နှမမျက်မည်စိုး၍) လင်္ကာကို ရေမှာမျှောရသည်။ ဤအဆို ၂ချက်ကို မည်သို့ဆက်ယူရမည်နည်း။ လွမ်း ချင်သော်လည်း နှမမျက်မည်စိုးသောကြောင့် မလွမ်းရ။ ဤသို့ဆိုလျှင်ဖြောင့် သည်။ သို့မဟုတ် လင်္ကာရေးချင်သော်လည်း နှမမျက်မည်စိုး၍ လင်္ကာ မရေးရ၊ ရေမှာမျှောလိုက်ရသည်။ ဤသို့ဆိုလျှင်လည်း ဖြောင့်သည်။ ယခု အတိုင်းမှာမူ ကြားက စကားများကို ခြွင်းခဲ့သည်မှာ များလွန်းသည်ဟု ထင် သည်။

* * *

ကိုတံငါ

ချောင်းရေကလျှံ၊ တမံရေစား
ကမ်းပါးကပြို၊ မြစ်ရေမိုလည်း
လှေအိုနှင့်လူး၊ တံငါမြူး၏
ထူးထူးလှပါတကား။

မောင်ကြည်ယု (ရေကူး)၏ ကဗျာကလေးသည် သွက်သွက်လက်လက် လှုပ်လှုပ်ရှားရှားရှိပါသည်။ စကားအပိုမပါ။ တိတိကျကျရှိပါသည်။ ချောင်းလျှံပုံ၊ ရေစားပုံ၊ ကမ်းပြိုပုံ၊ ရေကြီးပုံ အရုပ်ကားကလေးများကို ဆက်ကာဆက်ကာ မြင်လိုက်ရပြီးနောက်မှ တံငါလုလင်ပုံကို အေးအေးဆေးဆေး မြင်ရသဖြင့် အမြန်နှင့်အနှေး တွဲထားပုံကို သဘောကျမိသည်။

သို့သော်လည်း အထက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ဖော်ပြခဲ့သော ကိုရှင်ရဋ္ဌသာရ၏ စာအမှတ် (၁၄) ရေသို့လည်းခန်း၊ ပန်းသို့လည်းညှိုး၊ မိုးသို့လည်းခေါင်၊ မီးသို့လောင်၍ ဆိုသော အဖွဲ့နှင့် ယှဉ်ဖက်ကြည့်သင့်သည်။ ဤစာတွင် 'လည်း' သည် ပထမသုံးပိုဒ်တွင် အစဉ်မှန်မှန်ပါပြီးမှ စတုတ္ထပိုဒ်တွင် ကွယ်ပျောက်သည်။ မောင်ကြည်ယု၏ စာတွင်မူ ချောင်းရေက လျှံ၊ တမံရေစား၊ ကမ်းပါးကပြို၊ မြစ်ရေမိုလည်း ဟု အစဉ်မမှန်။ ကျိုးပျက်လျက်ရှိသည်။ ချောင်းရေကလျှံ၊ တမံကစား၊ ကမ်းပါးကပြိုဆိုမှ အစဉ်မှန်သည်။ ထို့ပြင် ထူးထူးလှပါတကား ဆိုသော စာခြောက်လုံးအချမျိုးကို ဘယ်မှာ တွေ့ဖူးပါသလဲ။ မည်မျှတွေ့ဖူးပါသလဲ။ နည်းခိုးလောက်ပါသလား။ စဉ်းစား။

* * *

လေတံခွန်

(သားသမီး သံယောဇဉ်ကြီးသူ သီသို့)

မေတ္တာချိုသည်၊ လင်မို့မမင်
ကျောခိုင်းကြည့်လည်း
ရင်နှစ်မှဖွား၊ သမီးသားကို
စိမ်းကား မစွန့်ရက်နိုင်သူ။

ကြီးမှပြတ်၍

ပြေးလတ်အားကုန်၊ လေအဟုန်ဝယ်

ဆန်စုန်စီးလွင့်၊ လွင့်တိုင်းလွင့်လည်း

မြေနှင့်ကင်းကွာ၊ မရရှာသည်

ပမာ လေတံခွန်သို့ နယ်တကား။

တင်ဦး (ပုသိမ်)၏ ကဗျာကလေးမှာ သနားစရာ၊ တရားရစရာဖြစ်သည်။ လင်မယား မသင့်မြတ်ပုံနှင့် သားအမိ သံယောဇဉ်မပြတ်နိုင်ပုံကို ဖက်တွဲဖော်ပြထားသဖြင့် ဆိုလိုရင်းအချက်ပေါ်ထွက်လာပါသည်။ ဤကဗျာ၏ ကျေးဇူးကြောင့် မသင့်မြတ်သောလင်မယားများသည် ကိုရှင်ရဋ္ဌသာရ၏ ကြာနှင့် ရေပမာ ပြန်ပေါင်းထုပ်နိုင်ကြလျှင် များစွာသာခူခေါ်ရပေမည်။

သို့သော်လည်း ရင်နှစ်မှဖွား၊ သမီးသားကို ဆိုသည်ကို စဉ်းစားရန်ရှိသည်။ ပြောရိုး ပြောစဉ်မှာ ရင်၌ဖြစ်သော သားဖြစ်သည်။ ရင်၌ဖြစ်သော သားကိုပင် ချုံ့၍ ရင်နှစ်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ရင်နှစ်သည်သား၊ သို့မဟုတ် သမီးဟု ဆိုလိုသည်။ အကယ်၍ ရင်၌ဖြစ်ငြား၊ သမီးသားကိုဆိုလျှင် မကောင်းပေဘူးလား။ ရင်၌ဖြစ်သောသားဆိုသော အသုံးမှာ ပါဠိသက္ကတ ဥရသ၊ ဩရသတို့မှ ပေါက်ဖွားလာသည်ကို သတိပြု။ မြန်မာ သက်သက်မဟုတ်။ မင်-ကြည့်-ရင် ကာရန်မျိုးကို ရှောင်လျှင် ကောင်းသည်။

ဒုတိယအပိုဒ်တွင် လွင့်တိုင်းလွင့် ဆိုသော စကားရပ်မှာ အဓိပ္ပာယ်ငုပ်သည်။ အရေးဆန်းလွန်းသည်။ ဆင်ခြင်။

အခန်း ၅

အခန်း ၄ တွင် ဥပမာအလင်္ကာအကြောင်းကို ရေးခဲ့သည်။ ဥပမာ အလင်္ကာတွင် သိသင့်သိထိုက်သော အစိတ်အပိုင်းလေးခုရှိသည်။ ယင်းတို့ကို သိထားလျှင် စာပေအကြောင်း လေ့လာဆွေးနွေးရာ၌ အသုံးပြုနိုင်သည်။

သခင်မ၏မျက်နှာသည်

ငွေလမင်းကဲ့သို့

ရွှင်ပသည်။

အထက်ပါဝါကျတွင် မျက်နှာကို ဥပမေယျ (နှိုင်းခံပုဒ်) ဟု ခေါ်သည်။ ငွေလမင်းကို ဥပမာန (နှိုင်းကြောင်းပုဒ်) ဟု ခေါ်သည်။ ကဲ့သို့ကို ဥပမာ ဇောတက (နှိုင်းပြပုဒ်) ဟု ခေါ်သည်။ ရွှင်ပသည်ကို ဥပမာ(နှိုင်းချက်)ဟု ခေါ်သည်။ ဤအစိတ်အပိုင်းလေးခု အပြည့်အစုံဖော်ပြ၍ ရေးသည်လည်း ရှိသည်။ တစ်ခုကိုဖြစ်စေ၊ အများကိုဖြစ်စေ ဖျောက်လျက် ရေးသည်လည်း ရှိသည်။ ဥပမာ အလင်္ကာအရာတွင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာလိုသောသူသည် ရှေးဆရာကြီးများ၏ လင်္ကာစကားပြေတို့ကို လေ့လာသင့်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဝေဿန္တရာဝတ္ထုတော်ကြီးကိုဖတ်၍ တွေ့ရသမျှသော ဥပမာများကို မှတ်စုစာအုပ်တွင် ကူးရေးကာ လေ့လာကြည့်ပါ။ မည်မျှအကျိုးရှိသည်ကို ဒီဌ သိရပါလိမ့်မည်။ ဥပမာအလင်္ကာ၏ အရေးကြီး၊ အရာဝင်ပုံကိုလည်း လေ့လာရင်းနှင့် သဘောပေါက်လာပါလိမ့်မည်။

ဥပမာဇောတကပုဒ်များ မြန်မာဘာသာတွင် များစွာရှိသည်။ (၁)ကဲ့
သို့၊ (၂) ခိုင်း၊ (၃) ခိုင်းထောက်၊ (၄) ခိုင်းနှိုင်း၊ (၅) တနှုန်း၊ (၆) တပဲ၊
(၇) တူ၊ (၈) တန္တ၊ (၉) နဲတူ၊ (၁၀) နှိုင်း၊ (၁၁) နှိုင်းဆွယ်၊ (၁၂) နှိုင်းတူ၊
(၁၃) နှိုင်းရှဲ့၊ (၁၄) နှိုင်းရှည်၊ (၁၅) နည်း၊ (၁၆) နည်းတူ၊ (၁၇) နှုန်းနှုန်း၊
(၁၈) နှယ်၊ (၁၉) ပမာ၊ (၂၀) ပုံခိုင်း၊ (၂၁) ပုံဟန်၊ (၂၂) ပြိုင်ဆွယ် (၂၃)
လို၊ (၂၄) သကဲ့သို့၊ (၂၅) သဖွယ်၊ (၂၆) သလို၊ (၂၇) သို့၊ (၂၈) သဏ္ဍာန်၊
(၂၉) ဟန်၊ (၃၀) အတူ၊ (၃၁) အလား၊ (၃၂) အသွင် စသည်ဖြင့် များစွာ
ရှိသည်။ ဤပုဒ်များကို ရှေးဆရာများ မည်သို့သုံးခဲ့သည်ကို ပျို့လင်္ကာ
ကဗျာများတွင် ရှာဖွေ၍ မှတ်သားထားပါ။ မိမိကဗျာစီကုံးသောအခါ ကာရန်
အလိုက်၊ နေရာဌာနအလိုက် သင့်လျော်သောပုဒ်ကို သုံးနိုင်လာလိမ့်မည်။

* * *

သခင်မ၏ မျက်နှာသည်
ငွေလမင်းကဲ့သို့
ရွှင်ပသည် -ဟူသော အချက်ကိုပင် ဦးပုညသည် ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း
ဝတ္ထု တွင် အောက်ပါအတိုင်း ချို့ကာ စီကုံးခဲ့သည်။

မျက်နှာငွေလ
ရွှင်ပပနှင့်
ခင်မ ဝမ်းမြောက်ပါလေတော့။

ဦးပုညသည် ကဲ့သို့ ဆိုသော ဥပမာဇောတကပုဒ်ကို ဖြုတ်လိုက်သည်။
ငွေလသည် ရွှင်ပသည်။ မျက်နှာသည်လည်း ရွှင်ပသည်။ ထို့ကြောင့် မျက်
နှာနှင့်ငွေလသည် ကွဲပြားခြင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် မျက်နှာနှင့်ငွေလကို မျက်နှာ
ငွေလဟု တပေါင်းတည်း၊ တစ်လုံးတည်း ဆိုလိုက်သည်။ ဤသို့ ဥပမာန
ဥပမေယျနှစ်ပါးကို ခွဲခြားခြင်းမရှိဘဲ တပေါင်းတည်း၊ တစ်လုံးတည်း ဆိုခြင်း
မျိုးကို ရူပကအလင်္ကာဟု ခေါ်သည်။ ရူပကအလင်္ကာသည် “အစီအကုံး
အနှုန်းအဖွဲ့၏ အနှစ်သာရ” ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုသည်။ ဆိုတိုင်းလည်း

ရူပကအလင်္ကာကို ကဗျာဆရာတို့ များစွာ သုံးကြသည်။

ရှင်ရဋ္ဌသာရ၏ ရူပကအလင်္ကာများကို အနည်းငယ်လေ့လာကြည့်ကြ
ဦးစို့။ အောက်ပါတို့မှာ ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်းပျို့မှဖြစ်သည်။

(၁)

သမီးလှလင်း၊ မရွှင်မပြုံး
နှလုံးအနာ၊ ဟိုက်ပူဆာသော်
လင်္ကာငြိမ်းဆေး၊ အချမ်းပေး၍
သံလေးညှင်းညှင်း၊ ကုသခြင်းဖြင့်
ရှင်းရှင်းလွတ်စေ ပြီးသတည်း။ *၂။

(၂)

ဆင်သားလင်္ကာ၊ ပဒေသာ၌
နည်းနာစကား၊ သီးပွင့်များကို
တရားရှေးရှု၊ နားတံချူဖြင့်
ရှင်လူဆွတ်စေ ပြီးသတည်း။ *၄။

(၃)

ဤစာသာရ၊ ဂေါသီတကို
နားဝနှစ်ဖက်၊ မြကျောက်ထက်၌
ဉာဏ်လက်ကိုင်ထေး၊ ဖြည်းဖြည်းသွေး၍
နံ့မွှေးတသုန် လိမ်းလင့်ကုန်။ *၆။

(၄)

ကမ္မဇရုပ်၊ ကြာတောအုပ်ကို
စောင့်ချုပ်အာယု၊ ရေအထုလျှင်
ခန်းလှစွာပြီး၊ သေခါနီးသား
သက်ကြီးသူအို၊ ထိုဆရာလည်း။ *၁၂။

(၅)

ပညာဂန္ဓ၊ လှိုင်ပျံကြ၍
အားရအင်တက်၊ ခေါ်စိုက်စက်ဖြင့်
ဖွဲ့ရှက်နှောင်မိ၊ စိတ်၌ငြိသည်
ဒိဋ္ဌိကြီးထုံး ဖြေသတည်း။ *၆၇။

(၆)

ပြည်ကြီးဗာရာ၊ ရပ်ခန်းဝါသို
အင်္ဂါလေးပါး၊ ရဲမက်များနှင့်
ဖဝါးကြာင့်၊ ပွင့်လတံ့သည်
ရွှေဘုံအောင်မြေနှင်းသတည်း။ *၈၈။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ဥပမာများကို လွန်ခဲ့သောအခန်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့
လေ့လာခဲ့ပြီ။ ယခုအခန်းတွင် အထက်ပါအတိုင်း ဆရာတော်၏ ရူပကများ
ကို တွေ့ကြရပြီ။ တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ အနည်းငယ်ရှင်းကြည့်လျှင် ကောင်းပေ
လိမ့်မည်။

- (၁) တွင် အပူရောဂါရှိသူကို အေးငြိမ်းသော ဆေးပေးက ရောဂါအေး
ငြိမ်းလေမည်။ ထိုနည်းတူစွာ စိတ်နှလုံးပူနေသော သမီးလုလင်ကို
ကဗျာ လင်္ကာစီကုံးဖွဲ့ဆိုပေးက စိတ်နှလုံးအေးလေမည်။ ထို့
ကြောင့် အေးငြိမ်းသော ဆေးနှင့် ကဗျာလင်္ကာမှာ စွမ်းရည်သတ္တိ
အရာတွင် ကွဲပြားခြင်းမရှိ။ ထို့ကြောင့် ရှင်ရဋ္ဌသာရက လင်္ကာငြိမ်း
ဆေးဟု ရူပက ပြုလိုက်သည်။
- (၂) တွင် လင်္ကာတည်းဟူသော ပဒေသာပင်မှ နည်းနာစကားတည်း
ဟူသော အသီးအပွင့်များကို နားတည်းဟူသော တံချူဖြင့် ဆွတ်
ယူသုံးဆောင်ပါဟု ရူပက အဆင့်ဆင့်ပြုထားသည်။
- (၃) တွင် စာတည်းဟူသော ဂေါသီတစန္ဒကူးကို နားတည်းဟူသော
ကျောက်ပျဉ်ပေါ်တွင် ဉာဏ်တည်းဟူသော လက်ဖြင့်သွေး၍
လိမ်းပါဟု ရူပက အထပ်ထပ်ပြုထားသည်။

(၄) တွင် ကမ္မဇရုပ် (ကိုယ်ခန္ဓာ) တည်းဟူသော ကြာတောအုပ်ကို အာယု(အသက်)တည်းဟူသော ရေထုက စောင့်ရှောက်ထားသည်ဟု ရူပက ပြုထားသည်။

(၅) တွင် ပညာကို ဂန္ဓ (မွှေးသောရနံ့) နှင့် ရူပကပြုထားသည်။ ဒိဋ္ဌိ (မှားသောအယူ) ကို ကြိုးထုံးနှင့် ရူပကပြုထားသည်။

(၆) တွင် ခြေဖဝါးကို ကြာငုံနှင့်ရူပက ပြုထားသည်။

ထိုနည်းတူစွာ ရူပကပြုနိုင်သော အရာများကို မိမိပတ်ဝန်းကျင်တွင် အမြဲသတိပြုမှတ်သားရာသည်။ ကောင်းနိုးရာရာတို့ကို ရွေး၍ မိမိရေးသားစီကုံးသော လင်္ကာစကားပြေတို့တွင် ထည့်သွင်းသုံးကြည့်ရာသည်။

* * *

လှချောယဉ်

မြက်ခြယ်လှထွတ်၊ ခေါင်တမ္ပတ်လျှင်
ကင်းလွတ်နှိုင်းတု၊ ဆွေသမုတည့်
စက္ခုအာရုံ၊ ဒိုက်ကြုံလတ်သော်
တမျှော်ငေးငေး၊ တတွေးတတ
နွမ်းလျမောမော၊ ထိုသဘောသည်
လှချောယဉ်၍ပါတကား။

တက္ကသိုလ် မောင်စိုးသူ၏ ကဗျာ။ ။ ဤကဗျာသည် ပျို့လင်္ကာစာကြီးပေကြီးတို့၏ အငွေ့အသက်ဖြင့် ပြည့်ဝလျက်ရှိသည်။ စကားဟောင်းများကို ပြန်လည်သုံးထားသဖြင့် ဘေးကင်းသည်။ သို့သော်လည်း ရိုးလွန်းတော့လိုတတ်သည်။ ဆန်းလွန်းတော့ ပိုတတ်သည်ကို သတိပြုသင့်သည်ထင်သည်။ လိုသည်လည်းမကောင်း၊ ပိုသည်လည်းမကောင်း။ ထိုမျှမက သေး ကိုယ့်ခေတ်နှင့်အညီ ခရီးမသွားနိုင်ဘဲ ရှေးခေတ်ထဲတွင် တဝဲလည်လည်ဖြစ်နေပါက တိုးတက်မှုနှင့် ဝေးစရာရှိသည်။

တမျှော်ငေးငေး၊ တတွေးတတ၊ နွမ်းလျမောမော ဟူရာ၌ တဝမ်းပူနှင့် ပထမ ၂ ပိုဒ်ကို ချီပြီးမှ နွမ်းနှင့် တတိယပိုဒ်ကို ပြောင်း၍ ချီလိုက်သည်မှာ

အစဉ်ကို ချိုးဖျက်ရာကျသည်။ တလျှောက်မော့ဆီလျှင် အစဉ်မှန်ရာသည်။
ရှင်ရဋ္ဌသာရဖွဲ့ပုံကို သတိပြုပါ။

တသန္ဓေဓေ၊ တပေလျဉ်းလျဉ်း
တညှဉ်းဆိုးဆိုး၊ တညှိုးလျလျ
တတလွမ်းလွမ်း၊ တသမ်းဟယ်ဟယ်
တတွယ်တာတာ၊ တဟာလှိုက်လှိုက်
တရှိုက်ငင်ငင်၊ တပင်ပန်းပန်း
တဝန်းလျားလျား၊ ရဟတ်ခြားသို့
လှည့်များဘဝ၊ သံသာရတွင်။

(ကိုးခန်းပျို့ ၃၉)

* * *

ဗဏ်

လေပြေနှင့်ပန်း
ကြည်စယ်ခန်းတွင်
ရွက်နွမ်းမြေသို့ ခရသည်။

မော်ကျွန်းတင်အောင်၏ ကဗျာ။ ။ အကြောင်းအရာဆီလျော်ပါသည်။ အစပ်အဟပ်သင့်ပါသည်။ အသံနေ အသံထားကောင်းပါသည်။ သို့သော် စာလုံးပေါင်း အလွန်ညံ့သည်။ မိမိကိုယ်တိုင် စာလုံးပေါင်းမကျွမ်းကျင်လျှင် သတ်ပုံရေးထုံးစာအုပ်များကို လေ့လာပါ။ သို့တည်းမဟုတ် ကျွမ်းကျင်သူတို့ကိုပြ၍ ပြင်ခိုင်းပါ။ သတ်ပုံရေးထုံး မကျွမ်းကျင်မှုအတွက် လေ့လာမေးမြန်းဖို့ ရှက်ရန်မရှိပါ။

လေပြေကို လေပြည်ဟု ရေးရသည်။ ကြည်စယ်ကို ကျီစယ်ဟု ရေးရသည်။

* * *

စိတ်

သူနှင့်ဝေးကွာ
သဲလွှာကွဲအက်၊ မျက်ရေစက်နှင့်
ဖြေကွက်မရခဲ့တကား။
သူနှင့်လည်းတွေ့၊ ရွှင်ရွှင်မွေ့လျက်
မှေးစက် မှေးစက် မပျော်ခဲ့ပြန်တကား။

ဆွေလေး (ညောင်လေးပင်)၏ ကဗျာ။ ။ ဤကဗျာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖမ်း၍မရနိုင်ဖြစ်နေသည်။ စာရေးသူသည် မိမိ၏စိတ်ကူးကို တိကျပြတ်သား အောင် မကူးနိုင်သကဲ့သို့ရှိသည်။ သူနှင့်ဝေးကွာ၍ ပူဆွေးရသည်။ သူနှင့် နီးပြန်သောအခါတွင်ကား အေးချမ်းရတော့သည်ဟု ဆိုလိုသလား။ သို့ တည်းမဟုတ် သူနှင့်ဝေးသောအခါ ဝေးသည့်အတွက် အနေရခက်သည် သူနှင့်နီးပြန်သောအခါ နီးရသည့်အတွက် အနေရခက်သည် ဟုဆိုလိုသ လား။ ပီပီသသမရှိတကား။

သဲလွှာ ဆိုရာတွင် အသည်းကို ဆိုလိုသလား။ ဆိုလိုလျှင် သကို ည သတ်၍ ရေးသင့်သည်။ အသည်းဆိုပြန်လျှင်လည်း အချပ်လွှာနှင့် တင် စား၍ သည်းလွှာဟု ဆိုသင့် မဆိုသင့် စဉ်းစားသင့်သည်။ လူ၏အသည်း ကို ရုပ်ပုံများတွင် မြင်နိုင်သည်။ ကြက်သည်း၊ ဘဲသည်း၊ ဝက်သည်းများကို ဈေးတွင် မြင်နိုင်သည်။ အချပ်အလွှာဟု ခေါ်သင့် မခေါ်သင့် လေ့လာ ကြည့်ရာသည်။ စကားလှရုံနှင့် ကိစ္စမပြီး။ တိကျမှလည်းကောင်းသည်။ မျက်ရေ ဆိုသည်မှာ မျက်စိ၏အရေခွံကို ဆိုလိုသည်။ ရှင်ရဋ္ဌသာရ၏ ‘လွမ်း၍ငိုသည်၊ မယ့်မျက်ရည်ကား။ ။ယိုသည်တရွှမ်းရွှမ်းတကား’ ဆိုသော စပ်ထုံးနှင့်ညီမှ မျက်စိက ထွက်သောအရည်ကိုရမည်။

နောက်ဆုံး အချပိုဒ်တွင် မှေးစက် မှေးစက် ဟု ၂ ခါထပ်ရေးသည် ကား အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ မှေးစက် မှေးစက် မပျော်ခဲ့ပြန်တကား-ဟု ချ သည်မှာ စကားလုံးတွေ ပိုလျှံနေသည် ထင်မိသည်။ ထွင်သည်ဟု ဆိုလျှင် လည်း သင်ခါစ မထွင်ပါနှင့်ဦးဟု တောင်းပန်လိုသည်။ စက်ဘီးစီးသင်ခါ စက လက်လွှတ်စီးလျှင် မည်သို့ဖြစ်မည်နည်း။ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ တတ်

ကျမ်းလိမ္မာသောအခါ ကျမ်းထိုးချင်ထိုး။ ယခုအခါတွင်မူ စည်းကမ်းကျန အောင် ကြိုးစားရာသည်။

* * *

ဒို့တောရွာ

သင်မယုံလည်း

သင်ယုံသောအခါ၊ ဒို့တောရွာသို့
လာရောက်လည်ပတ်လိုလိမ့်မည်။

- ၁။ နွေရာသီမှာ၊ ပြာရီအံ့မှိုင်း
- ၂။ မှန်ဆိုင်းဆိုင်းတည့်၊ ရစ်သိုင်းဖွဲ့ချီ
- ၃။ ရွာပတ်လည်၌၊ ရာသီအလိုက်
- ၄။ စရိုက်အညီ၊ ပွင့်ပူးစီကြ
- ၅။ ထက်ဆီပင်ယံ၊ ဥဩသံကို
- ၆။ ညံ့ညံ့မစ၊ ကြားရမြဲတည်း။
- ၇။ မိုးရာသီမှာ၊ ဒို့ဆီတစ်ခေါက်
- ၈။ လာရောက်လည်ခဲ့၊ လေအဝေ့မှာ
- ၉။ ယိမ်းနွဲ့ညှာဘယ်၊ ကကာဆွယ်သို့
- ၁၀။ ရှုဘွယ်တင့်သာ၊ မိုးပြာပြာအောက်
- ၁၁။ ပေါက်ရောက်စပါး၊ သီးပင်များက
- ၁၂။ သင့်အား ခရီးဦးကြိုပြုလိမ့်မည်။
- ၁၃။ ဆောင်းရာသီမှာ လာခဲ့ပါက
- ၁၄။ လယ်ယာမြေကွင်း၊ ပြည့်တလင်းနှင့်
- ၁၅။ အခင်းသာဘွယ်၊ ပွဲထွေထွေကို
- ၁၆။ ကိုးကွယ်တည်ထား၊ ဘုရားများရှေ့
- ၁၇။ မလွဲတွေ့လိမ့်။ ။

သင်မယုံလည်း
သင်ယုံသောအခါ၊ ခိုတောရွာသို့
လာရောက်လည်ပတ်လိုလိမ့်မည်။

တောသားလေးကောက်စံ (ရက္ခိုင်ပြည်)၏ကဗျာ။ ။ ပျော်စရာကဗျာ
တစ်ပုဒ်ဖြစ်ပေသည်။ သူ့ရုပ်သူ့ရွာကို စွဲလမ်းသောမေတ္တာဖြင့် မွေးထုတ်
လိုက်သော ကဗျာဖြစ်ပုံရသည်။ သည့်ထက် စကားလုံး သိပ်သည်းလျှင်
ပိုမိုသင့်လျော်ပေမည်။

ဤကဗျာတွင် ကာရန်များကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသည်။ ၁ မှ
၅ အထိ အပိုဒ်တို့တွင် အီအသံ အညံအသံတို့ များလွန်းသည်။ အသံတူ
များလွန်းလျှင် ငြီးငွေ့ဖွယ်ကောင်းသည်။ သတိပြု။ တစ်ဖန် ၂ နှင့် ၃ တွင်၊
ချို၊ လည်၊ သီ တို့ကို ကာရန်ယူထားသည်မှာ မသင့်နိုး၊ ရှောင်သင့်သည်
ထင်သည်။

၈ နှင့် ၉ တွင် ခဲ၊ ဝေ၊ နွဲ့ တို့ကို ကာရန်ယူထားပြန်သည်။ ယင်းစာ
လုံး ၃ လုံးသည် ရခိုင်အသံထွက်အရ အသံချင်းတူကောင်းတူပေမည်။
အများသုံး မြန်မာစကားတွင်ကား မတူ။ ရှေးရခိုင်စာဆို အဒူမင်းညို၊ ဥက္ကာပျံ
တို့သည်လည်း ဤသို့ကာရန်ယူကြလိမ့်မည် မထင်ပါ။ သို့သော် ဧချင်း၊
ရတုတို့လောက် စည်းကမ်းမကြီးသော သာချင်းတို့တွင်ကား ဤကာရန်မျိုး
ကို တွေ့ပေရာသည်။

တစ်ဖန် ၁၅ နှင့် ၁၆ တွင်၊ ဘွယ်၊ ထွေ၊ ကွယ် တို့ကို ကာရန်ယူထား
ပြန်သည်။ အထက်ပါအတိုင်းပင် ဆွေးနွေးဖွယ်ရှိပေသည်။

၁၂ တွင် သင့်အား ခရီးဦးကြိုပြုလိမ့်မည်ဟု ချထားသည်မှာ ကဗျာနှင့်
မတူ၊ စကားပြေနှင့်တူနေသည် ထင်ပါသည်။ စကားလုံးတို့လည်း ချရိုးချ
စဉ်နှင့်မညီ၊ များလွန်းသည် ထင်သည်။ သင့်အား ကြိုဆိုကြလိမ့်မည် ဟု
ဆိုလျှင် မည်သို့နေမည်နည်း။

* * *

မြော်မြော်ကာမှန်း နင့်နှင့်နှမ်း
 မိုးကိုမြော်လျှင်၊ ဘော်ငွေရောင်ဖြာ
 ငွေကြယ်ဖြာများ၊ လှောင်ကစားတော့
 စိတ်များရွှင်ရွှင် လန်းခဲ့တယ်။
 မြေကိုကြည့်လျှင်
 ပွင့်သည့်ပန်းများ၊ လေကစားတိုင်း
 ရနံ့ဝိုင်းကာ၊ မြူဆွယ်လာလို့
 စိတ်မှာရွှင်ရွှင်လန်းခဲ့တယ်။
 အော် ယခုတော့လား။
 မိုးမြေကြားဝယ်၊ စိတ်အားငယ်စွာ
 ကြယ်ဖြာနှင့်ပန်း၊ ပြောင်လှောင်ကြမ်းတော့
 စိတ်ဝမ်းနင့်နင့် နှမ်းတော့တယ်။ ။

သလ္လာမောင်တင့်နိုင်၏ ကဗျာ။ ။ဤကဗျာကို စိတ်ကူးယဉ်ကဗျာဟု
 ခေါ်ရလေမလားမသိ။ ကြယ်များက လှောင်ကစား၍ ရွှင်သည်။ ပန်းများက
 မြူဆွယ်၍ရွှင်သည်။ ထိုကြယ်၊ ထိုပန်းတို့ပင် ပြောင်လှောင်ကြမ်း၍ နှမ်း
 သည်ဟု ဆိုသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကား နားမလည်နိုင်။ (၁) လှောင်ကစား၊
 (၂) မြူဆွယ်၊ (၃) ပြောင်လှောင်ကြမ်းဆိုသော ကြိယာများကို ယခုထက်
 ပီသ အောင် ပြင်ဆင်နိုင်လျှင် အဓိပ္ပာယ်ထင်ရှားလာစရာရှိသည် ထင်သည်။
 စာရေး ရာတွင် မိမိ၏ ဆန္ဒကို ထိမိအောင် ဖော်ပြမည့်ကြိယာကို ရွေးချယ်ဖို့ရန်
 အလွန်အရေးကြီးသည်။ ကာရန်ဆွဲရာသို့လိုက်၍ ကြိယာကိုရှာလျှင် မထင်
 မရှား မပြတ်မသားနှင့် ဝိုးတိုးဝါးတား ဖြစ်တတ်သည်။

စည်းကမ်းကြီးသော လေးလုံးစပ်အဖွဲ့မျိုးကို အသုံးပြုလျှင် စကားပြော
 သံ အသုံးအနှုန်းများကို ရှောင်သင့်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်ဆိုသော် လှောင်
 ကစားတော့ စိတ်များ ရွှင်ရွှင်လန်းခဲ့တယ် ဆိုရာတွင် တော့နှင့်တယ်တို့ကို
 စကားပြောသံ အသုံးအနှုန်းဟု ဆိုရမည်။ မြူဆွယ်လာလို့တွင် လို့သည်
 လည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းပင်တည်း။ စကားပြောသံနှင့် ရေးလိုလျှင်
 ဒွေးချိုး၊ လေးချိုး၊ တေးထပ်၊ သံချို စသည်ဖြင့် များစွာရှိသည်။ ထိုအဖွဲ့မျိုးကို

သုံးပါးလေ။

* * *

ကြောမဲ့ဇာတ်သိမ်း

သူကသေပြီ။ ။

သူသေလျှင်

ခြိမ့်ခြိမ့်သဲသည့်၊ ဆိုင်းပွဲများလည်း မပါချေ။ ။

သမီးထွေးနှင့်၊ သားမြေးပေါက်ဖော်

တစ်ယောက်သော်မှ၊ အော်ဟစ်ငိုကြွေး မပြုချေ။ ။

သူ၏အလောင်း၊ ဖျာဟောင်းပတ်ပုံး

သင်းချိုင်းကုန်းသို့၊ လူရုံးစု၍ မပို့ချေ။ ။

ဤသို့သေရာ၊ သူ့ဘဝသည်

လမ်းတကာလည်း၊ ရွာတကာပတ်

ရင်ဘတ်စည်တီး၊ ရှိုက်ကြီးတငင်

မျက်ရေဆင်ပြီး၊ သခင်အများ

စွန့်ပြစ်ထားသည်၊ ဟင်းများသိုးပုတ်

အဝတ်စုတ်ကို၊ တောင်းလှိုယူသည်

သူဖုန်းစားတည်း။ ။

ဪ

သူကသေပြီ၊ တထွေပစ္စည်း

ခွက်နှင့်စည်းသာ၊ ကျန်ရစ်ရှာလေသတည်း။ ။

ဗဟိုမောင်ကြည်သာ၏စာ။ ။ ဤစာကိုလင်္ကာဟု ခေါ်ရန်လည်း ကာရန်အပြည့်အစုံမပါ၍ အခက်။ စကားပြေဟု ခေါ်ရန်လည်း ကာရန်များ ပါနေ၍ အခက်။ လင်္ကာစကားပြေနှစ်ထွေရော ဟူသော ရှင်ရဋ္ဌသာရ၏ အခေါ်နှင့်သာ ခေါ်ရမည်သို့ရှိတော့သည်။ သို့သော်လည်း အကြောင်းအရာ ရွေးပုံ၊ အချက်အလက်စီစဉ်ပုံ၊ စကားလုံး သုံးနှုန်းပုံတို့ကို ထောက်လျှင် ဤစာကို ကဗျာဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုရန် ဝန်မလေးပါ။ ဤကဗျာကို ဆွေး

နွေးရန် လွယ်ကူမည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မောင်ကြည်သာအား တိုက်တွန်း
လိုသည်မှာ ကဗျာရေးနည်းစာအုပ်များကို လေ့လာပြီးလျှင် ဆက်လက်လေ့
ကျက်ပါက ကဗျာဆရာတစ်ဦး ဖြစ်လာနိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ကြိုးစားပါ။

* * *

အတွေး၏ပျက်ရည်

လရောင်မှေးမှေး၊ နှင်းမှုံဖွေးသော်
အတွေးငါ့ဝယ် ကြွယ်မိတကား။
အကယ်၍သာ၊ မိုးပြာပြာသည်
မဟီနှင့်ကပ်၊ ပေါင်းဖက်စပ်သော်
နှစ်ဖော်မောင်မယ် ငိုမည်လော။
အကယ်၍သာ၊ မြေသားလွှာသည်
ကင်းစင်ပျက်သုဉ်း၊ ရေများဖုံးသော်
ရွှင်ပြုံးသူတို့ ငိုမည်လော။
အကယ်၍သာ၊ ဤကမ္ဘာသည်
ရေမြေအားလုံး၊ ပျက်ချေပြုံးသော်
ဆုံးရှုံးသူတို့ ငိုမည်လော။
ဪ
နှင်းမှုံကဖွေး၊ လရောင်မှေးသော်
ငိုကြွေးသူက ငါ့ပါတကား။

ရပ်စောက်သန်းမောင်၏ကဗျာ။ ။ ကာရန်မပြည့်စုံ၊ အဓိပ္ပာယ်မထင်
ရှား၊ နှင်းကြားတွင် ဝိုးတိုးဝါးတား မြင်ရသော အလှနှင့်တူသည်။ ကဗျာ
ရေးနည်းစာအုပ်များကို လေ့လာ၊ လေ့ကျက်ပါဦးဟု ရပ်စောက်သန်းမောင်
အား တိုက်တွန်းလိုသည်။

* * *

ကျီစယ်ခြင်း
 ကန်ရေဆိပ်မှာ
 အရိပ်ထင်လာ
 ပုံရိပ်လွှာသည်
 ကလျာနမ သက်ထားတည်း။
 ရေမှာထင်ဟပ်
 ပုံခြိပ်ကို
 အရေးတယူ
 ရေသူမလေး
 ပုံခိုင်းပေးသော်
 ကိုလေးနမ ရှင်ပျပျတည်း။
 လေအဝေ့မှာ
 တရွေ့ရွေ့တက်
 လှိုင်းဂယက်ကြောင့်
 ယွင်းပျက်တွန့်လိပ်
 လှအရိပ်အား
 စိပ်စိပ်မြှာကြဲ
 ရေသူရဲဟု
 စွပ်စွဲတင်စား
 ကြည့်ကစားစဉ်
 တပါးမျက်မာန်
 ညှိုးလေဟန်တည်း။ ။

မောင်သိန်းနိုင်၏ကဗျာ။ ။ စိတ်ကူးရှိသည်။ ကဗျာဉာဏ်ပါ
 သည်။ ကာရန်နေရာမကျ။ ကဗျာရေးနည်းစာအုပ်များကို လေ့လာလေ့ကျက်
 ပါဠိဟု မောင်သိန်းနိုင်ကို တိုက်တွန်းလိုသည်။

အခန်း ၆

ရှေးအခါက ပညာသင်ရာတွင် ကာရန်စပ်လင်္ကာအမျိုးမျိုးကို နှုတ်တက် ကျက်မှတ်ကြရသည်။ ပိဋကတ်ကြောင်းတွင်လည်း ကျက်မှတ်ရန် ကာရန်စပ်လင်္ကာတို့ များစွာရှိသည်။ ဗေဒင်ကြောင်းတွင်လည်း များစွာရှိသည်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဆေးပညာ၊ အဂ္ဂိရတ်ပညာ၊ လက်သမားအတတ်၊ ပန်းပုအတတ် စသော ပညာရပ်အမျိုးမျိုးအတွက် ကာရန်စပ်လင်္ကာအများပင်ရှိသည်။ မိမိတို့ ဝါသနာထုံရာပညာရပ်တို့ကို သင်ယူသောအခါ ထိုကာရန်စပ်လင်္ကာများကို အနည်းအများပင် နှုတ်တက်ကျက်မှတ်ကြရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးလူကြီးများသည် ကာရန်ကို နိုင်ကြသည်။ ကာရန်နိုင်ကြသဖြင့် သူတို့ကတစ်ဖန် ရေးစီပြန်သော ကာရန်တို့မှာလည်း ချောမောပြေပြစ်ကြသည်။ ကဗျာဉာဏ်ရှိသူတို့ရေးစီသောအခါတွင်ကား ကာရန်လည်းချော၊ အသံလည်းသာ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်လည်းရှိသော ကဗျာအမြဲတေများ ဖြစ်လာကြလေသည်။

နှင်းဆီ ကကဖုံး
 မီးယပ်နှင့် မြွေ
 ကုပါလေ
 မသေ ရှင်သည့်ထုံး။

အထက်ပါစာကို မည်သည့်ပုံစံဟူ၍ အမည်မမှည့်တတ်ပါ။ သံပေါက်
လည်း ဟုတ်အံ့မထင်။ ဒွေးချိုးလည်း ဟုတ်အံ့မထင်။ သို့သော်လည်း ဖတ်
ကြည့်သောအခါ ချောချောမောမောရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ယင်း၏အဓိပ္ပာယ်မှာ နှင်းပန်းပွင့်၊ ဆီမီးတောက်ပွင့်၊ ကနခိုပွင့်၊ ကရဝေး
ပွင့်၊ ဖုံးမသိန်ပွင့်တို့ကို ဆတူအမှုန်ပြု။ နှာရှု။ မီးယပ်နာအတွက်ကောင်း
သည်။ မြွေကိုက်ရာတွင် ဓားခွဲ၍သိပ်။ ပျောက်သည်ဟု ဖြစ်သည်။ ကာရန်
နိုင်သော ဆေးဆရာသည် မိမိပြောလိုသမျှကို မှတ်ရလွယ်အောင် ကာရန်
ကလေးနှင့် စီကုံးထားခြင်းဖြစ်သည်။ သူရေးသောပုံစံမှာ အသစ်အဆန်းကဲ့
သို့ပင် ရှိလင့်ကစား အသံသာသည်။ ကာရန်ညီသည်။ လိုရာရောက်သည်။
ရှိရင်းစွဲပုံစံတို့နှင့် သပ္ပာယ်မျှသည်။ ထော်လော်ကန့်လန့်မနေ။

ဥ၊ ပုံတောင်ပုံညာ
ကျ၍လာ၏။
ဆေးမှာ ပုလဲ
ရွှေစင်ကဲ။
ပုလဲမြဝါ
လူချမ်းသာကို
ရှာပါမင်း။

ဤစာမှာ ဆေးကျူးမန္တန်ဖြစ်သည်။ ဘာအဓိပ္ပာယ်ရှိသည်ဟု မပြော
တတ်။ ဖတ်၍ဆို၍ကျူး၍ကားချောချောမောမောရှိသည်။

ဥ၊ ဖယောင်းဖြူစင်
နှုတ်ခမ်းတွင်
ရွှင်လှည့်လော။
ဥ၊ နမဖြူစင်
ငါ့ကိုဖြင့်
ရွှင်လှည့်လော။

ချဉ်းဆရာချဉ်း
ကပ်ဆရာကပ်။

ဤစာသည် ဖယောင်းမန်းဂါထာဖြစ်သည်။ အသံသာသည်။ ကာရန်
ညီသည်။ မယ်ဖွဲ့လင်္ကာကလေးလိုလိုရှိသည်။

ဆိပ်ပူ လင်းနေ ကြောင်ပန်းရွက်
ဆားစမုံနက် ကြက်သွန်ဖြူ။
ဘုမ္မရာဇာ ရှိန်းခိုလောင်း
ပေါင်းအမျှယူ။
လေတံကျင်နှင့် လေတံချူ
နေပူပူဖျော်၍ပေး။
လေလုံးကြီး၍ ရင်လုံးကယ်
လေးမျိုးရှစ်ဆယ် အနာပျောက်
ဤပေါက်တဲ့ ဆေး။

ဤလေးဆေးစာကို လေးဆစ်ဟု အမည်မှည့်ထားသည်။ ဆေးအမည်
များကို အပြည့်အစုံ ထည့်ထားရ၍ လေးဆစ်အစစ်အမှန်နှင့်ကား မတူသ
လိုလိုရှိသည်။ သို့သော် ဖတ်၍ကား ချောချောမောမောရှိသည် ဆိုရပေမည်။

ဒန်သလွန် ငရုတ်ကောင်းရယ်နှင့်
လောင်းပန်းနု လင်းနေ။
ရွှေကုတ်ကို ပင်ပျိုခေါက်ကိုလှ
ရောနှောက်လို့မွှေ။
ညက်ညက်ကယ်ချေ
အသာလေ ရှူပေး။
ခေါင်းကိုက် နားအူနှင့်
လေလွန်သူ သလာလွမ်းသူတို့

ရှုမိလျှင် ဘယာချမ်းပါလိမ့်
သန်းထိုက်တဲ့ဆေး။

ဤဆေးစာမှာ လေးဆစ်၏ ကြန်အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံပေသည်။ အသံ
သာသည်။ ကာရန်ညီသည်။ လိုရာရောက်သည်။ စကားလုံးအပိုအမိုမပါ။
တိတိကျကျရှိသည်။

အထက်ပါစာတို့သည် ကဗျာဆရာဆိုသူများက ကဗျာဖြစ်အောင် ရေး
သော စာများမဟုတ်ကြ။ မှတ်ရသားရ လွယ်အောင် ဆေးဆရာများ ရေးစပ်
သော စာများမျှသာဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုဆေးဆရာများမှာ ကာရန်နိုင်ကြ
သဖြင့် သူတို့၏ စာများမှာ ချောချောမောမော ရှိကြပေသည်။

ကာရန်မနိုင်သော သူပင်လည်း အသံမှန်အောင် ရေးတတ်သည်ကို
အောက်ပါစာတွင် တွေ့နိုင်ပေသည်။

မဲမဲ မဲမဲနှင့်
ထရံမှာ နား။
လောက်လေး နင်မကြောက်လား
ပျံဟဲ့ကျီးကန်း။

ဤစာကို ဆိုသူသည် ကဗျာဆရာဖြစ်လိုသူတစ်ယောက်ဖြစ်ဟန်တူ
သည်။ သူသည် လိုရာရောက်အောင် ရေးတတ်သည်။ အသံမှန်အောင် ဖွဲ့
တတ်သည်။ သို့သော်လည်း ကာရန်ကိုက်အောင် မစပ်တတ်သဖြင့် သူ့စာ
ကို လူအများက ဝိုင်း၍သရော်ခဲ့ကြလေသည်။

* * *

ညမင်းသား
ပုလင်းကိုပိုက်၊ ခေါင်းငိုက်စိုက်ဖြင့်
မှောင်စိုက်ရာလမ်း၊ ဘယ်ညှာလှမ်း၍
တွေ့သမျှလူ သူမမှု။

သက်လှိုင်း၏ကဗျာ။ ။ အရက်သမား၊ ဇိုးသမား၊ ယစ်ထုပ်စသည်
ဖြင့် တိုက်ရိုက်မပြောဘဲ ကဗျာအမည်နှင့် အဖွဲ့အနွဲ့တို့ဖြင့် အရက်သမား
ဇာတိပေါ်အောင် ဖော်ထားသည်မှာ သင့်မြတ်ပေသည်။

သို့သော် စကားလုံးအနေနှင့် ပြောရပါလျှင် ငိုက်စိုက်အစား ငိုက်ဆိုက်
ဟု ဆိုရလျှင် ပိုမိုမသင့်မြတ်ပါပေလား။ ဖြင့် အသုံးကိုလည်း စဉ်းစားရန်
ရှိသည်။ နှင့် နှင့်လဲရလျှင် အမှန်သို့ ရောက်လိမ့်မည် ထင်သည်။ ဖြင့်နှင့်
နှင့်၏ ခြားနားချက်ကို ကျောင်းသုံးသဒ္ဒါစာအုပ်တို့တွင် လေ့လာကြည့်ရာ
သည်။

အနက်အဓိပ္ပာယ်အနေနှင့် ပြောရလျှင် မှောင်မိုက်ရာလမ်း ဟု ဆိုထား
သည်မှာ လင်းသည့်လမ်းကို ဖယ်ထားလိုသကဲ့သို့ ရှိသည်။ ထိုအရက်
သမားသည် လင်းသည့်လမ်းကို မလျှောက်၊ မှောင်သည့်လမ်းကိုသာ
လျှောက်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသလား။ သို့တည်းမဟုတ် လင်းသည့်လမ်းကို
မပြောနှင့် မှောင်သည့်လမ်းကိုပင်လည်း လျှောက်ရသော သတ္တိရှိသည်ဟု
ဆိုချင်ပါသလား။ မည်သို့ဆိုချင်သည်ဖြစ်စေ၊ ယခုအတိုင်းဆိုလျှင် လိုရင်း
သို့ မရောက်ဟု ထင်သည်။ မပီမသရှိသည်ဟု ထင်သည်။ ဤသို့မဟုတ်
မူ၍ ရှေ့အပိုဒ်တွင် ငိုက်စိုက်ရှိသောကြောင့် မှောင်မိုက်လိုက်ရသည် ဆိုပါက
ကာရန်ကို အရှုံးပေးရာရောက်သည် ထင်ပါသည်။

ထို့ပြင် ဘယ်ညာလှမ်း၍ ဆိုသည်မှာ ဘာကိုရည်ရွယ်ပါသလဲ။ လမ်း
လျှောက်လျှင် ဘယ်တစ်လှမ်း ညာတစ်လှမ်း လျှောက်သည်မှာ ထုံးစံပင်
မဟုတ်ပါလား။ ထို့ထက်ပို၍ဖွဲ့နွဲ့မှ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်စုံမည်ဆိုလျှင် ပို၍ဖွဲ့နွဲ့
သင့်ပေသည်။

ကာရန်အနေနှင့် ပြောရလျှင် ၍ နှင့် တွေ့ ကိုစပ်ထားသည်မှာ အလွန်
အားနည်းသည်ဟု ထင်သည်။ ရှေ့ပိုဒ်၏အဆုံးပုဒ်နှင့် နောက်ပိုဒ်၏အစပုဒ်
ကို ကာရန်ယူထားလျှင် ဦးတိုက်စပ်နည်းဟု ခေါ်ကြသည်။ ယခုလောက်
တိုသောကဗျာတွင် ဦးတိုက်စပ်နည်းမျိုးကိုရှောင်မှ စာချောမည်။ အကယ်၍
ဘယ်ညာလှမ်း၍၊ တွေ့သမျှလူ၊ ဦးမဲဖြူကို၊ ထိသူမမှု၊ ဆဲရေးပြု၏ စသည်
ဖြင့် ဆက်လက်ချဲ့ထွင်စပ်သွားလျှင်ကား ထိုဦးတိုက်စပ်နည်းမှာ ယခုလို
ထောင့်လှမည်မဟုတ်ပေ။ ရှေးဆရာတို့ကား အချက်အလက်များကို တစ်ခု

ပြီးလျှင် တစ်ခု စဉ်တိုက်ဆက်ကာ ပြောလိုသောအခါ ဦးတိုက်စပ်နည်းကို သုံးတတ်ကြသည်။ သုံးသည့်အတိုင်းလည်း ထိရောက်ပေသည်။ ဥပမာ

မှန်သားကျေးဇူး၊ ထူးသားကုသိုလ်
လိုသားဆုမြတ်၊ မှတ်သည့်အတိုင်း

ဟူ၍ ကိုးခန်းဆရာစပ်သည်ကို ရှုပါ။ ထို့ပြင်

ကျွန်းအပိုင်းပိုင်း၊ တိုင်းအတည်တည်
ပြည်အစိုစို၊ မြို့အခန်းခန်း
နန်းအသီးသီး၊ ထီးအဆူဆူ

ဟု စိန္တကျော်သူ စပ်သည်ကိုလည်း ရှုပါ။

* * *

အံ့ဖုံးချစ်

မပြောလဲခက်၊ ပြောလဲရှက်မို့
နေရက်များစွာ၊ စောင့်စားလာခဲ့
မောင်ဟာ အံ့ဖုံး၊ လုအ၊တုံးကို
ခင်ဖုန်း သိစေချင်၏တည်း။

ထွန်းနိုင်၏ကဗျာ။ ။လူအများ တွေတတ်၊ ကြုံတတ်သောခံစားမှု တစ်ရပ်ကို ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြတတ်ပါပေသည်။ ဤကဗျာကို ဖတ်မိသူ တို့တွင် ရာခိုင်နှုန်း ၉၀ ကျော်သည် “ထွန်းနိုင်ကဲ့သို့ ငါတို့လည်း တွေးဖူး သည်” ဟု ထင်ကြလိမ့်မည်။ သို့သော် ထွန်းနိုင်ကဲ့သို့ မရေးဖူးခဲ့ကြပေ။ သို့တည်းမဟုတ် မရေးတတ်ခဲ့ကြပေ။ သို့တည်းမဟုတ် မရေးဝံ့ခဲ့ကြပေ။ ထွန်းနိုင်ကား မအောင့်နိုင်၍လားမသိ၊ ဖွင့်ချလိုက်ပေသည်။

ထွန်းနိုင်၏ကဗျာသည် အဓိပ္ပာယ်လည်း ကောင်းသည်။ ကြောင်းရာ

ဆက်စပ်လည်းတော်သည်။ အသံလည်းချောသည်။ ကာရန်လည်းမိသည်။ သို့သော် ရေးထုံးမှာ လေးလုံးစပ်လင်္ကာနှင့် မလျော်ဟု ထင်သည်။ လေးလုံးစပ်လင်္ကာကို စကားပြောသံမျိုးနှင့်မစပ်လျှင် အကောင်းဆုံးထင်ပါသည်။ အံ့ဖုံးကို ဖဦးထုပ်တစ်ချောင်းငင် သေးသေးတင်နှင့် ရေးမည့်အစား အံ့ပုန်းဟု ပစောက်ချောင်းငင် နသတ်နှင့်ရေးလျှင် ကောင်းမည်ဟုလည်း ထင်သည်။ ထို့ကြောင့် ထွန်းနိုင်၏ ကဗျာကို မပြောလည်းခက်၊ ပြောလည်းရှက်မို့။ နေ့ရက်များစွာ၊ စောင့်စားလာခဲ့၊ မောင့်မှာ အံ့ပုန်း၊ လူအတုံးကို၊ ခင်ဖုန်း သိစေချင်၏တည်း ဟု ပြင်ရေးလျှင်သင့်အံ့သည်။

* * *

မျက်စေ့လည်ခြင်း

မုသားသစ္စာ၊ မင်းမေတ္တာကို
သကာထင်၍ ကြင်မိသည်။

မင်းထွဏ်းနွယ်၏ ကဗျာ။ ။မင်းထွဏ်းနွယ်၏ ကဗျာကို ဖတ်ရသော အခါ ကျွန်တော်တို့လည်း မျက်စိလည်မိသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မုသား (မမှန်သောစကား) ကိုပင် သစ္စာ(မှန်သောတရား)ဟု ဆိုထားသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ မုသားဆိုလျှင် သစ္စာဖြစ်နိုင်ပါအံ့လော။ သစ္စာဆိုလျှင် မုသားဖြစ်နိုင်ပါအံ့လော။ တစ်ဖန် မုသားသစ္စာကို မေတ္တာ၏ နာမဝိသေသန အဖြစ် သုံးထားပြန်သည်။ နောက်တစ်ဖန် မှားသောအမှန်တရား (မုသား သစ္စာ) ဖြစ်သည့် ချစ်ခြင်း (မေတ္တာ) ကို ချိုသောသကာဟု ထင်ပြန်သည်။ အထူးပြုမှု၊ တင်စားမှုတို့မှာ ရှုပ်ထွေးလွန်းသည် ထင်မိသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းထွဏ်းနွယ်သည် စာဖတ်သူကိုပင် မျက်စိလည်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ပါပေသည်ဟု ဆိုချင်တော့သည်။ သို့သော် မိမိသုံးမည့် စကားလုံးတို့၏ အနက်ကို ကောင်းစွာသိအောင် ကြိုးစားလေ့လာပြီးမှ သဘာဝနှင့် မဆန့်ကျင်သောအထူးပြုမှု၊ တင်စားမှုတို့ကိုပြုပါဘိဟု မင်းထွဏ်းနွယ်ကို အကြံပေးလိုပါသည်။ မင်းထွဏ်းနွယ်တွင် ပြောစရာအကြောင်းအရာကောင်းရှိသည် ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ကာရန်ကိုလည်း နားလည်သည်ဟု ထင်ပါသည်။

* * *